

Maatschappelijke Oriëntatie

Een selectie uit het aanbod van docAtlas

MOMO-dag, 27 maart 2009

Provinciaal Documentatiecentrum Atlas

Carnotstraat 110 - 2060 Antwerpen

www.docatlas.be | info@docatlas.be

T 03 227 71 60

<i>Vakliteratuur</i>	3
<i>Didactiek en werkvormen</i>	4
<i>Nederlandse leermiddelen voor maatschappelijke oriëntatie</i>	7
<i>België en Vlaanderen (algemeen)</i>	11
<i>Politiek en burgerschap</i>	14
<i>Sociale vaardigheden</i>	17
<i>Onderwijs en opvoeding</i>	21
<i>Werk en solliciteren</i>	23
<i>Gezondheid en voeding</i>	26
<i>Relaties en seksualiteit</i>	29
<i>Interculturele communicatie en diversiteit</i>	31
<i>Religie en feesten</i>	34
<i>Relevant NT2-materiaal</i>	35

De boeken en leermiddelen in deze lijst kan je allemaal lenen in Provinciaal Documentatiecentrum Atlas. Ze werden geordend per thema. Binnen het thema staan de nieuwste materialen bovenaan.

Vakliteratuur

Les: Tijdschrift voor docenten van (jong)volwassen anderstaligen / Amsterdams Platform Van En Voor Lesgevers Aan Volwassen Buitenlanders. - Amsterdam: Materialenbank, tweemaandelijks tijdschrift.

Vindplaats : bl 1 les

Les is een tijdschrift voor docenten aan volwassen anderstaligen. Je vindt er informatie over beleid, didactische tips, besprekingen van methodieken, materiaal, projecten,... Hierin verschijnen ook regelmatig artikels over maatschappelijke oriëntatie.

Het Vlaamse inburgeringsbeleid geëvalueerd: Synthese / Lamberts, Miet; De Cuyper, Peter; Geets, Johan... [et al.]. - Leuven: HIVA, 2007. - 47 p. - ISBN 978-90-5550-435-0.

Vindplaats : ge 11 hiva

Vlaanderen ontvangt jaarlijks meer dan 20 000 nieuwkomers. Immigratie maar vooral de integratie van nieuwkomers, kwam de voorbije jaren dan ook hoog op de Vlaamse politieke agenda te staan. De Vlaamse overheid wil via het inburgeringsdecreet aan nieuwkomers de eerste periode van hun verblijf een aangepast onthaal aanbieden. Aan de onderzoekers van het HIVA werd de opdracht gegeven om na te gaan in welke mate het inburgeringsprogramma de vooropgestelde doelstellingen bereikt. Deze vraag wordt vanuit twee invalshoeken beantwoord: het institutionele perspectief en het gebruikersperspectief. Het onderzoek resulteerde in drie deelrapporten en een syntheserapport. Dit syntheserapport brengt de bevindingen uit de verschillende deelrapporten samen en formuleert globale conclusies en aanbevelingen.

Wat is inburgering in Vlaanderen? Conceptnota 'inburgering' in het kader van het VIONA-onderzoek 'Evaluatie van de inhoudelijke en financiële aspecten van het Vlaams inburgeringsdecreet' / Wets, Johan. - Leuven: HIVA, 2007. - 33 p. - ISBN 978-90-5550-436-7.

Vindplaats : ge 11 hiva

Dit eerste deelrapport van het HIVA-onderzoek probeert een definitie te geven van het concept 'inburgering', om dit als uitgangspunt te kunnen gebruiken bij verder onderzoek. Daarnaast wordt ook kort ingegaan op de politiek-filosofische achtergrond van het integratie- en inburgeringsconcept en op het integratiebeleid in België.

Diversiteit in integratie: Een evaluatie van de vormgeving, efficiëntie en effectiviteit van het Vlaamse inburgeringsbeleid / Wets, Johan; De Cuyper, Peter. - Leuven: HIVA, 2007. - 116 p. - ISBN 978-90-5550-437-4 .

Vindplaats : ge 11 hiva

In dit tweede deelrapport, dat betrekking heeft op de institutionele evaluatie, wordt het inburgeringsbeleid in Vlaanderen geschetst en geëvalueerd.

Hoe wordt het inburgeringsbeleid geapprecieerd? Evaluatie vanuit het perspectief van de nieuwkomers / Geets, Johan; Van den Eede, Steven; Wets, Johan... [et al.]. - Leuven: HIVA, 2007. - 228 p. - ISBN 978-90-5550-434-3.

Vindplaats : ge 11 hiva

Dit derde deelrapport omvat de evaluatie van het inburgeringsbeleid door de nieuwkomers zelf.

Eindverslag: Commissie "ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie" / Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Team Diversiteit en Inburgering. - Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 2006. - 38 p.

Vindplaats : pa 8.6.1 eind

In januari 2005 riep Vlaams Minister van Inburgering Marino Keulen een "Commissie ter invulling van de cursus maatschappelijke oriëntatie" in het leven. Deze commissie had als opdracht de gemeenschappelijke waarden en normen die de Vlaamse samenleving van vandaag schragen, te vertalen naar een richtlijn voor het lessenpakket maatschappelijke oriëntatie. In het eindverslag van de Commissie worden vijf hoofdwaarden - vrijheid, gelijkheid, solidariteit, respect en burgerschap - en drie stelsels van waarden en normen - democratie, de democratische rechtsstaat en pluralisme - geïdentificeerd. De inhoud van het eindverslag zal dienen als leidraad voor het Vlaams Minderhedencentrum, dat in de loop van 2006 samen met de onthaalbureaus het cursusboek voor de lessen maatschappelijke oriëntatie zal vernieuwen.

Didactiek en werkvormen

Kennismakingsspel / Gerrickens, Peter; Dijkema, Henk-Peter; Aartsen, Paul. - 's Hertogenbosch: Gerrickens training & advies, 2008. - ISBN 97879074123198

Vindplaats : or 3.3.8 kenn

De bedoeling van het Kennismakingsspel is je op een verrassende manier te laten kennismaken met anderen. Het spel bestaat uit kaarten met daarop een vraag en een bijpassende foto. De vragen zijn verdeeld over zes groepen: jeugd & verleden, karakter & interesse, doen & laten, motivatie & inspiratie, werk & loopbaan, wensen & toekomst. Het spel kan in uiteenlopende situaties gebruikt worden om elkaar (beter) te leren kennen, bijvoorbeeld in een groep of team, maar ook in de familie- of vriendenkring. Je kan het spel ook gebruiken als energizer of om elkaar complimenten te geven.

Het gaat steeds beter: Activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk / Bijkerk, Lydia; van der Heide, Wilma. - Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2006. - 483 p. - ISBN 90-313-4733-7

Vindplaats : or 3.3.3 gaat

Dit boek biedt 130 werkvormen om de inspanningen om te leren bij deelnemers op te roepen. De auteurs baseren zich op de vier fasen van ervaringsleren van Kolb: conceptualiseren, toepassen, ervaren en reflecteren. Bij elke fase horen andere werkvormen. In een les komen alle fasen aan bod, pas dan is er sprake van een volwaardig leerproces. Activerende werkvormen zorgen voor de goede balans tussen de activiteiten van de deelnemers en de docent. Zowel voor docent als deelnemer leveren activerende werkvormen interessante voordelen op. De werkvormen zijn ingedeeld in vijf soorten: ijsbrekers, spelvormen, discussievormen, werkopdrachten en docentgecentreerde werkvormen. De werkvormen zijn overzichtelijk ingedeeld en voorzien van voorbeelden uit de praktijk van de auteurs. Het gaat steeds beter! is geschikt voor iedereen die zich bezighoudt met opleiden, of dit nu gebeurt in de functie van leraar, docent, trainer, bedrijfsopleider, werkplekopleider, coach of manager.

Het gaat steeds beter!: Activerende werkvormen voor de opleidingspraktijk: Werkvormenkaarten / Bijkerk, Lydia; van der Heide, Wilma. - Houten: Bohn Stafleu van Loghum, 2006. - 140 kaarten. - ISBN 90-313-4924-0.

Vindplaats : or 3.3.3 gaat

Werkvormkaarten als hulpmiddel bij het ontwikkelen van een workshop, training of lessencyclus. Dit doosje bevat 140 kaarten: voor iedere werkvorm één en 10 kaarten met een toelichting op onder andere de gebruiksmogelijkheden van het kaartspel.

Participatieve Methoden: Een gids voor gebruikers / Elliott, Janice; Heesterbeek, Sara; Lukensmeyer, Carolyn J...[et al.]. - Brussel: Vlaams Instituut voor Wetenschappelijk en Technologisch aspectenonderzoek, 2006. - 216 p. - ISBN 2-87212-487-x.

Vindplaats : ge 01 part

Deze toolkit is een gids voor praktijkmensen en leert hoe een participatief proces te starten. Dit pakket bevat een zeer pragmatische beschrijving van 13 participatieve methodes. Per methode wordt gepreciseerd wat haar nut is en welke stappen moeten worden ondernomen. En ook: goede voorbeelden, een budgettering en praktische tips.

Het didactische werkvormenboek: Variatie en differentiatie in de praktijk / Hoogeveen, Piet; Winkels, Jos. - Assen: Van Gorcum, 2005. - 222 p. - ISBN 90-232-4067-7.

Vindplaats : dg 5 dida

Deze herziene versie van het didactische werkvormenboek is een ideeënboek waarin de docent een schat aan mogelijkheden vindt om zijn/haar onderwijs af te stemmen op en aantrekkelijk te maken voor de deelnemers. Het bevat beschrijvingen van ongeveer 150 werkvormen met richtlijnen en voorwaarden voor praktisch en doelmatig gebruik. Er is een overzicht van de besproken werkvormen opgenomen waarbij wordt aangegeven voor welke fase van de les of cursus deze geschikt is en of de werkvorm geschikt is voor differentiatie; De werkvormen zijn ingedeeld in: instructievormen, interactievormen, opdrachtvormen, samenwerkingsvormen en spelvormen; Het boek is in de eerste plaats bedoeld voor leerkrachten van basis en secundaire scholen, maar ook lesgevers aan volwassenen kunnen er heel wat inspiratie uit halen.

De kracht van de leerkracht: Leren werken met CLIM: Studentenbundel / Vleurick, An; Paelman, Filip. - Antwerpen: De Boeck, 2005. - [130 p.]. - (CLIM). - ISBN 90-455-1657-8

Vindplaats : ro 3 clim

CLIM staat voor 'Coöperatief Leren in Multiculturele Groepen' en houdt een onderwijsvorm in die vertrekt van gestructureerd groepswork. De nadruk ligt daarbij op het werken aan interculturele vaardigheden bij alle

leerlingen. Een pakket bestaat steeds uit een leerlingenbundel met vier soorten kaarten (activiteitenkaarten, bronnenkaarten, antwoordkaarten en individuele taken) en een themahandleiding voor de leerkracht. Om het werken met CLIM al vanaf het begin onder de knie te krijgen, ontwikkelde het Steunpunt ICO een nieuw pakket dat zich speciaal richt naar studenten 'bachelor in het onderwijs'. Daarin worden de basisprincipes van de CLIM-methode uitgelegd en uitgewerkt door de studenten zelf op een CLIM-ige manier te onderwijzen.

CLIM-Wijzer voor het secundair onderwijs / Paelman, Filip. - Antwerpen: De Boeck, 2004. - 80 p. - ISBN 90-455-0740-4

Vindplaats : or 3.3.3 clim

CLIM-Wijzer is een algemene handleiding die op een duidelijke en overzichtelijke wijze de didactische principes uitlegt van werken met CLIM. Er worden ook heel wat voorbeelden, tips en schema's gegeven. CLIM-Wijzer zorgt dus voor een eerste en tegelijk grondige kennismaking met CLIM.

Energize II: Ruim 100 leuke en leerzame energizers voor volwassenen, jongeren, kinderen, iedereen!

Tielemans, Erwin. - Amstelveen: Lions Quest Nederland, 2004. - 221 p. - ISBN 90-75749-42-2

Vindplaats : or 3.3.2 ener

Korte en krachtige impulsen voor groeps- en trainingswerk met duidelijke aanwijzingen en instructies voor beginnende en professionele groeps werkers en groepstrainers. Energizers staan voor spelend leren van sociaal-emotionele vaardigheden. Ze geven energie en inspireren deelnemers tot het creatief benaderen van thema's en onderwerpen als: kennismaken, rollenspel, samenwerken, communicatie, conflicthantering, pesten aanpakken, (zelf)vertrouwen, evalueren.

Structureel Coöperatief Leren / Kagan, Spencer. - Vlissingen: Bazalt, 2004. - 252 p.

ISBN 978-90-74233-13-2

Vindplaats : niet-uitleenbaar

In dit boek wordt een werkwijze voor effectief samenwerken in groepjes van twee of vier leerlingen beschreven. Uniek hierbij zijn de GIPS-principes: Gelijke deelname; Individuele aanspreekbaarheid; Positieve wederzijdse afhankelijkheid; Simultane actie. Deze principes garanderen een actieve betrokkenheid van elke leerling bij het leerproces. Coöperatief Leren overstijgt dan groeps werk, bevat o.a. tutoring en bevordert sociale en emotionele ontwikkeling. Structureel Coöperatief Leren maakt gebruik van didactische structuren: aansprekende activiteiten die samen met de gebruikte leerstof inhouden van de methoden, leerlingen effectief laat samenwerken. Leerlingen leren van én met elkaar meer. Om leerlingen voor te bereiden op allerlei sociale situaties moet er een gezond evenwicht zijn tussen coöperatieve, competitieve en individugerichte activiteiten. Door coöperatief leren worden de leerlingen beter voorbereid op het maatschappelijk functioneren.

Basisdidactiek: Zelfstudiepakket voor docenten Maatschappelijke Oriëntatie op de onthaalbureaus /

Schuurmans, Inge, eindred.; Van Dyck, Ann, red.; Van Eernerens, Hilde, red. ...[et al.]. - [S.l.] : [s.n.], 2003. - veelv. gepag.

Vindplaats : pa 8.6.1 basi

In dit zelfstudiepakket vindt men een aantal leesteksten die aansluiten bij de vorming voor docenten MO van de onthaalbureaus met hun bibliografische referenties. Verder bijkomende schema's, voorbeelden en oefeningen en een literatuurlijst voor verdere lectuur.

Werkvormen. [themanummer], De Groot M Arianne – Tilburg: PRISMA – serie SCOOP – 2001, nr. 2 -71 p. :

euro 4,54 .

Vindplaats: dg 7 werk

In dit themanummer worden verschillende soorten werkvormen beschreven die binnen het welzijnswerk (en in mindere mate ook in het onderwijs) bruikbaar kunnen zijn; het gaat hierbij om zeer diverse werkvormen voor uiteenlopende doelgroepen. In het laatste artikel wordt gereflecteerd over deze werkvormen en hun effect op het leren.

De groep in actie: Praktijkboek samenwerkingsvaardigheden / Van De Velde, Danny. - Leuven: Acco,

2002. - 221 p. - ISBN 90-334-5071-2

Vindplaats: or 3.3.8 groe

In dit boek wordt een leerroute uitgetekend voor het aanleren van samenwerkingsvaardigheden. Centraal staat daarbij een reeks oefeningen. Daarnaast beschrijft de auteur de verschillende werkvormen die de leraren en vormingswerkers kunnen gebruiken om hun leerlingen of deelnemers te leren samenwerken bij de verwerking van leerinhouden.

Een echt vak: Een introductie cursus voor docenten maatschappijoriëntatie / van Baalen, Inge ...[et al.]. - Utrecht: Forum, 1999. - 143 p. - ISBN 90-5714-055-1.

Vindplaats : bl 7 echt

Het boek is bedoeld voor de scholing van docenten in de volwasseneneducatie die voor het eerst maatschappijoriëntatie aan nieuwkomers gaan geven. De leerstof is verdeeld in drie modules: maatschappijoriëntatie, maatschappijoriëntatie op de eigen instelling; didactiek.

Handboek MO: Maatschappij oriëntatie in het inburgeringsprogramma / Van der Zouw, Kim; Van der Vegt, Maria. - Utrecht: FORUM, 1996. - 184 p. - ISBN 90-5714-001-2.

Vindplaats : pa 8.6.2 hand

Dit boek is in de eerste plaats bestemd voor docenten die een cursus MO voor nieuwkomers willen opzetten. Algemene principes uit de didactiek worden direct toegepast op dit specifieke vak (MO) en op deze specifieke doelgroep (nieuwkomers). Het boek bevat achtergrondinformatie m.b.t. het inburgeringsprogramma als geheel en een leidraad voor het opstellen van een cursus MO (opbouw van de cursus als geheel en van de afzonderlijke lessen, didactische werkvormen, leermiddelen en materialen, toetsen en evalueren, mogelijkheden voor differentiatie). Elk hoofdstuk bevat bovendien praktische tips en voorbeelden uit de praktijk.

Nederlandse leermiddelen voor maatschappelijke oriëntatie (of Kennis van de Nederlandse Samenleving)

Bagage: Kennis van de Nederlandse samenleving / Koot, Nelleke. - Bussum: Coutinho, 2007. - 206 p. - ISBN 978-90-469-0071-0

Vindplaats : pa 8.6.2 бага

Bagage is een Nederlandse cursus voor KNS (Kennis van de Nederlandse Samenleving, vroeger maatschappijoriëntatie genoemd). Met dit boek maken de cursisten aan de hand van tien thema's kennis met Nederland. Bijzonder aan deze cursus is de didactische vorm: veel informatie wordt namelijk aangeboden in tabellen, vragen, meningen of uitspraken. Cursisten kunnen met behulp hiervan hun eigen ideeën vergelijken met die van anderen en daar vervolgens in de groep over discussiëren. Zo leren zij dat mensen heel verschillend over allerlei zaken kunnen denken, en dat een bepaalde mening niet alleen maar goed of fout is binnen de Nederlandse samenleving. De thema's die aan bod komen zijn: Hoe ziet Nederland eruit?; Omgaan met Nederlanders; Gezondheid; Wonen; Dienstverlenende instanties; Opvoeding en onderwijs; Werken; De geschiedenis van Nederland; Normen en waarden; Politiek.

Kleurrijker / [s.n.]. - Baarn: Kleurrijker, 2007.

Vindplaats : pa 8.6.2 kleu

- Docentenhandleiding
- Domein Voorbereiding [werkboek]
- Domein OGO [werkboek]
- Domein Werk - Zorg en Welzijn [werkboek]
- Domein Werk - Handel en Dienstverlening [werkboek]
- Domein Werk - Techniek [werkboek]
- Domein Burgerschap [werkboek]
- Domein KNS [werkboek]

Kleurrijker is een methode die cursisten voorbereidt op alle onderdelen van het Nederlandse inburgeringsexamen (Nederlands en Kennis van de Nederlandse Samenleving). De methode Kleurrijker omvat een onderdeel e-learning via de website en 7 werkboeken. De werkboeken dienen klassikaal of groepsgewijs behandeld te worden. De oefeningen op internet kan de cursist individueel oplossen (voor dit onderdeel moet men een licentie hebben). De docentenhandleiding beschrijft hoe de methode tegemoet komt aan de verschillende onderdelen van het inburgeringsexamen in Nederland. De werkboeken bevatten opdrachten rond Cruciale Praktijksituaties (zoals een aangifte doen bij de politie, naar de apotheek gaan, solliciteren...). De oefeningen zijn zowel gericht op Nederlandse taalverwerving als op kennis van de samenleving (maatschappijoriëntatie). Er is een afzonderlijke map 'Voorbereiding' om studenten van taalniveau A0 naar A1 te brengen. Daarop aansluitend zijn 5 mappen met oefeningen op taalverwerving in de volgende domeinen: burgerschap, OGO (Onderwijs, Gezondheid en Opvoeding), Werk: zorg en welzijn, werk: handel en dienstverlening, werk: techniek. Tenslotte is er één map Kennis van de Nederlandse Samenleving.

Rondje Nederland: Inburgeringsspel en KNS-examentraining om Nederland en de Nederlanders te leren kennen: Ruim 300 vragen en antwoorden over Nederland voor op school en thuis / Bakker, Ad, eindred. - Amsterdam: Boom, 2007. - [s.p.]. - ISBN 978-90-8506-257-8

Vindplaats : pa 8.6.2 rond

Rondje Nederland is een inburgeringsspel en examentraining voor oud- en nieuwkomers voor het vak Kennis van de Nederlandse samenleving (KNS). Dit spel wil cursisten aan de hand van een spel kennis van de Nederlandse samenleving en de Nederlandse taal bijbrengen. Het is een in kleur uitgevoerd bordspel met ruim 300 vragen, rijk geïllustreerd. Het spel opent een arsenaal aan feitenkennis, maar spelenderwijs wordt ook de taalvaardigheid vergroot. De vragen zijn ingedeeld in de negen rubrieken waarin ook de KNS-eindtermen zijn gevat, trefwoorden zijn vertaald in het Engels, Arabisch en Turks. Voor hogeropgeleiden zullen de vragen over het algemeen goed te beantwoorden zijn. Voor lageropgeleiden en analfabeten zullen ze wat hooggegrepen lijken. Daarom zijn de onderwerpen, waar het in de vraag om gaat, aan de achterzijde van het vragenkaartje gevisualiseerd. De doos bevat: spelbord, kaartjes met vragen en antwoorden, docentenhandleiding, dobbelsteen, pionnen en fiches.

Praatwijzer [DVD] / ITTA; Stichting Interculturele Participatie en Integratie. - Rotterdam: Etv.nl, 2007. - 1:46:14.

Vindplaats : pa 2 praa

Met het programma Praatwijzer kunnen anderstalige mannen en vrouwen meer vertrouwen krijgen in het gebruik van de Nederlandse taal in praktijksituaties. Praatwijzer bestaat uit filmmateriaal en lessen, te vinden op: www.samenoppad.nl. Het pakket biedt een combinatie van NT2 en inburgering. Een aantal cruciale praktijksituaties worden in beeld gebracht en ingeoeft; aan bod komen o. a. verzekeringen, verhuizen, werk zoeken, solliciteren

Hoe hoort het eigenlijk... in Nederland? / Snel, Kelly; van der Zaag, Janke. - Haarlem: Becht, 2006. - 236 p. - ISBN 90-230-1181-3

Vindplaats : pa 8.6.2 hoeh

Hoe hoort het eigenlijk ... in Nederland? biedt aan de hand van algemene informatie inzicht in de Nederlandse manier van leven en hoe Nederlanders met elkaar omgaan. De bedoeling van het boek is een bijdrage te leveren aan het gevoel thuis te zijn in het land waar je tijdelijk dan wel permanent woont en leeft. Naast uitgebreide beschrijvingen van de Nederlandse geschiedenis, politiek, cultuur, feesten en feestdagen wordt aandacht besteed aan gezondheidszorg, onderwijs, kinderopvang, openbaar vervoer, eten en drinken, sport, vrije tijd en - heel belangrijk - het contact leggen met (nieuwe) landgenoten.

Kom verder! Examenboek Kennis van de Nederlandse samenleving / Bakker, Ad. - Amsterdam: Boom, 2006. - 176 p. - ISBN 90-8506-185-7

Vindplaats : pa 8.6.2 komv

De domeinen die ten grondslag liggen aan de eindtermen voor dit nieuwe vak KNS (Kennis van de Nederlandse samenleving) zijn in dit boek verwerkt in zo'n tachtig alledaagse situaties, herkenbaar voor zowel oud- als nieuwkomers. Centraal staan de belevenissen van Monica, een 35-jarige Braziliaanse die in Nederland woont. De methode is geschikt voor zowel laag- als hoogopgeleide cursisten. Het is een KNS-methode met ruim oog voor NT2. Er zitten twee cd's bij waarmee de gesprekken ook te beluisteren zijn. Alle nieuwe en moeilijke woorden zijn vertaald in het Engels, Turks en Arabisch. Er is een begeleidende woordenlijst (met vertaling) en achter in het boek is er een verklarende woordenlijst waarin moeilijke woorden worden uitgelegd. De methode is bedoeld voor groepsonderwijs, maar de cursist wordt geacht zelfstandig opdrachten voor te bereiden en de teksten te lezen en te beluisteren.

Naar Nederland / CINOP. - Den Haag: Ministerie van Justitie, 2005. - [s.p.]. - ISBN 90-06-81201-3

Vindplaats : pa 8.6.2 naar

- 4 DVD's
- Fotoboek met cd
- handleiding

Dit pakket is bedoeld voor mensen die naar Nederland willen emigreren en zich voor willen bereiden op het Basisexamen Inburgering. De film laat zien hoe de mensen in Nederland leven. Je krijgt informatie over wonen, politiek, werken, onderwijs en gezondheidszorg. U hoort ook iets over de geschiedenis van Nederland. De gids laat ook het examen op de ambassade zien. De film speelt in de volgende talen: Nederlands, Frans, Engels, Spaans, Portugees, Turks, Koerdisch, Standaard Arabisch, Marokkaans Arabisch, Tarifit/Rif Berber, Chinees, Russisch, Indonesisch, Thai. Het fotoboek en de audio-cd horen bij elkaar. U kunt daarmee het examenonderdeel Kennis van de Nederlandse samenleving voorbereiden. In het fotoboek staan 100 foto's uit de film 'Naar Nederland'. Bij elke foto hoort een vraag. Op de cd staan alle 100 vragen die in het examen gesteld kunnen worden en de antwoorden. Alle vragen en alle antwoorden zijn alleen in het Nederlands.

Gewoon! Hoezo gewoon? [DVD] / ETV. - Rotterdam: ETV, 2004. - 17 x ca. 5 min.

Vindplaats : pa 8.6.2 gewo

Het programma 'Gewoon! Hoezo Gewoon?' laat u vreemde, afwijkende en grappige dingen uit de Nederlandse cultuur zien. U bekijkt ze door de bril van oud- en nieuwkomers: wat is gek of opvallend of vreemd aan de Nederlander? Hakim, bekend van Sesamstraat, zoekt samen met inburgeraars en cursisten een aantal Hollandse eigenaardigheden. Zo ziet u allerlei typisch Nederlandse dingen zoals volkstuintjes, schaatsen, huisdieren, haring happen.... De serie bestaat uit 17 afleveringen van ieder ongeveer vijf minuten.

ETV: Doe maar gewoon: Aflevering 1 t/m 8 [video] / ETV. - Rotterdam: ETV.NL, [s.a.]. - [s.p.]. : euro 41,65

Vindplaats : pa 8.6.1 doem

Dit programma laat gedrag en taalgewoonten in Nederland zien die men min of meer als normaal beschouwt. Elke aflevering behandelt een thema waarin gespeelde situaties cultuuraspecten van de Nederlandse taal verduidelijken. Bij de bijbehorende website zijn filmpjes uit het tv-programma te vinden met oefeningen, herhalingen en verdieping op de onderwerpen: www.etv.nl/doemaargewoon. Afleveringen: begroeten, kennismaken en afscheid nemen, afspraken maken, bezoeken, wonen, school, regels, opvoeden, vrije tijd.

ETV: U kunt 't ook!: Afl. 1 t/m 10 [video] / ETV. - Rotterdam: ETV.

Vindplaats : pa 2 ukun

Een serie ter bevordering van inburgering en het leren van de Nederlandse taal. Wat zeg je als je naar de dokter moet, met het openbaar vervoer wilt reizen of naar de school wilt? De taalcursus laat verschillende situaties zien, die voorkomen in het dagelijks leven. De bijhorende taal die gebruikt wordt, kan hardop meegeoefend worden. Het inburgeringsprogramma geeft de kijker in het Turks, Berbers, Arabisch of Kaapverdiaans informatie over het dagelijks leven in Nederland. Zie ook op de website www.etv.nl voor oefeningen, docentmateriaal e.a.

Denkend aan Holland: Een programma Maatschappij-oriëntatie voor nieuwkomers / van Baalen, Inge; Coumou, Wim. - Utrecht: NCB, 2004 (2^e herziene druk).

Vindplaats : pa 8.6.2 denk

- Docenthandleiding
- Tekstboek
- Werkboek
- Tekstboek (Turks)
- Werkboek (Turks)
- Tekstboek (Arabisch)
- Werkboek (Arabisch)

Denkend aan Holland is een programma maatschappij-oriëntatie in de eigen taal (Arabisch en Turks) voor nieuwkomers bij het begin van een inburgeringsprogramma. Het pakket is uitgewerkt voor drie cursistprofielen: analfabeten, laaggeschoolden en hogergeschoolden.

De PON-map: Docenthandleiding ten behoeve van de introductieperiode en het vervolgtraject van het Project Opvang Nieuwkomers regio IJssel-Vecht / Bureau Volwassenen Educatie IJssel-Vecht. - Zwolle: Bureau Volwasseneneducatie IJsselVecht, 1995. - 230 + 8 p. - ISBN 90-74209-14-9

Vindplaats : pa 8.6.2 PON

Deze map is bedoeld voor docenten die volwassen nieuwkomers een introductie willen bieden in de Nederlandse samenleving. De geboden leer- en oefenstof is verdeeld over 15 thema's en sluit aan bij doelstellingen maatschappij-oriëntatie én NT2. De map kan gebruikt worden in combinatie met de taalmethode 'Ijsbreker'.

Sociale kennis in kaart: Bronnenboek maatschappelijke oriëntatie / Pietersma, D. - Amersfoort: SVE, 1995. - 446 p. - ISBN 90-5003-186-2

Vindplaats : bl 8 soci

Catalogus van vormingsmaterialen voor maatschappelijke oriëntatie met als doelgroep volwassenen. Deze map bestaat uit : een overzicht van de bestaande materialen, ingedeeld per thema en met een opsomming van de belangrijkste kenmerken; literatuurbeschrijvingen van deze materialen; een videohandleiding waarin didactische werkvormen beschreven worden die toegepast kunnen worden bij gebruik van een videoband; een lijst van film- en videocatalogi; een lijst van instellingen waar men 'makkelijk lezen'- en foldermateriaal kan bestellen.

Kontekst: Basis cursus maatschappij-oriëntatie / Van der Hooft, Yolanda. - Den Bosch: Malmberg; VluchtelingenWerk, 1993. - 72 p. - ISBN 90-208-6834-9

Vindplaats : pa 8.6.2 kont

- docenthandleiding
- cursistenboekje Module 'werk en werkgelegenheid'
- cursistenboekje Module 'verkeer en openbaar vervoer'
- cursistenboekje Module 'weer, kleding en voeding'
- cursistenboekje Module 'gezondheidszorg'
- cursistenboekje Module 'onderwijs'

- cursistenboekje Module 'omgaan met geld'
- cursistenboekje Module 'Nederland'
- cursistenboekje Module 'gewoonten en omgangsvormen'

Gemoduleerde methode maatschappij-oriëntatie, bedoeld voor gebruik in vluchtelingenwerkgroepen, asielzoekerscentra en basiseducatie.

Trainingen voor nieuwkomers in de Nederlandse samenleving: materialenboek / RASP, 1993. - veelv. gep.
Vindplaats : pa 8.6.2 trai

Deze map bevat ruim 160 uitgewerkte oefeningen voor lessen maatschappij-oriëntatie aan nieuwkomers, verdeeld over 12 thema's. De oefeningen zijn beschreven volgens een vaste indeling: doel, werkwijze, aandachtspunten, middelen, tijdsduur. Bij de meeste oefeningen zijn werkbladen voor de cursisten. De volgende thema's zijn opgenomen: inleiding Nederlandse samenleving; huisvesting; transport; voeding; gezondheidszorg; dienstverlening; openbaar bestuur; scholing; financiën; recreatie; communicatie; wet en recht. Dit materialenboek is samengesteld voor het Project Integratie Nieuwkomers in Rotterdam. Twee belangrijke kernwoorden in dit programma zijn cultuurvergelijking en ervaringsleren.

België en Vlaanderen (algemeen)

Belgopocket 2009 / Kanselarij van de Eerste Minister. - Brussel: Kanselarij van de Eerste Minister, 2008.

URL: www.belgopocket.be

Vindplaats : pa 8.6.1 belg

Met de Belgopocket geven de federale overheidsdiensten duidelijke, beknopte en concrete antwoorden op tal van vragen op het vlak van gezondheid en sociale zekerheid, werkgelegenheid, huisvesting, mobiliteit, familie, leefmilieu, consumentenbescherming, justitie, pensioen, fiscaliteit, burgerschap en democratie. Er is een Franstalige en een Nederlandstalige versie.

Samenlevingsopbouw in beeld: De praktijk van de kust tot Limburg / Verreth, Bernadette. - Brussel: Samenlevingsopbouw, 2009.

Vindplaats : ge 02.4 same

Op 2 DVD's wordt de sector Samenlevingsopbouw in Vlaanderen en Brussel voorgesteld. De eerste DVD is een algemene kennismaking met de sector. Op de tweede DVD zoomt men in op de praktijk: 9 werkingen die exemplarisch zijn voor opbouwwerk en buurtwerk worden voorgesteld in 9 reportages van ongeveer 10'.

Porto Seguro / Moyersoën, Frederic. - Brussel: ACW, 2008.

Vindplaats : or 5.1.3 port / or 5.2.3 port

Met dit spel ervaar je hoe iedereen met op een verschillende plaats op de maatschappelijke ladder geboren wordt en hoe dat bepalend kan zijn voor je levensloop. Je krijgt de kans je op te werken op die maatschappelijke ladder. Maar in een mum van tijd kan dat wat je opbouwt verloren gaan. Helpen je medespelers jou uit deze benarde situatie of ben je aangewezen op jezelf en de sociale zekerheid? Dit spel werd ontworpen door ACW en sensibiliseert de spelers over het nut en het belang van sociale zekerheid.

Belgium, the movie / Robberechts, Wim. Orion Channel : [s.n.], 2007. - 25 min.

Vindplaats : pa 8.6.1 belg

Deze korte film toont mooie en belangrijke plekken in België vanuit de lucht. Wim Robberechts filmde deze plaatsen vanuit een helikopter met een High Definition Cineflex camera. Een commentaarstem (Nederlands, Frans of Engels) geeft duiding over de Belgische geschiedenis, cultuur en economie.

Cultureshock! A Survival Guide to Customs and Etiquette: Belgium / Elliott, Mark. - Tarrytown NY: Marshall Cavendish, 2006. - 294 p. - ISBN 978-0-7614-2487-1 : euro 13,35

Vindplaats : pa 8.6.1 cult

De Culture Shock-boeken geven reizigers uitleg bij de gewoonten, tradities en etiquette van een land. Dit boek bevat hoofdzakelijk toeristische informatie over België: een korte geschiedenis, gewoonten, eigenaardigheden, praktische informatie over verblijf en dienstverlening, eten en drinken, uitgaan in België, zaken doen en taalkwesties. Het boek bevat wel enkele storende onnauwkeurigheden (bv. op de achterflap worden als voornaamste talen genoemd: walloon, flemish and french).

Culture Smart!: Belgium / Macdonald, Mandy. - Londen: Kuperard, 2005. - 168 p. - (Culture Smart!). - ISBN 1-85733-322-5

Vindplaats : pa 8.6.1 cult

De Engelstalige Culture Smart!-gidsen geven toeristen en zakenlieden belangrijke informatie met betrekking tot de cultuur van alledag in het land van bestemming. Anders dan in de gebruikelijke reisgidsen wordt de lezer in deze reeks bijgespijkerd op het gebied van omgangsvormen, normen en waarden, hoe zich te gedragen en wat verwacht mag worden op zakelijk en sociaal gebied. Het zijn beknopte zakformaatgidsen met interessante wetenswaardigheden over het dagelijks leven. Deze gids gaat over België en de gewoonten en eigenaardigheden van de Belgen.

Spraakmakend Nederlands / Daniëls, Wim. - Rekkem: Ons Erfdeel vzw, 2005. - 78 p. - ISBN 90 75862 71 7

Vindplaats : pa 8.6.1 spra

Dit boek vertelt het verhaal van het Nederlands, van "Hebban olla vogala nestas hagunnan" tot "Hun hebben het gedaan". De auteur schetst het ontstaan en de geschiedenis van het Nederlands tegen de achtergrond van een steeds veranderende politieke en maatschappelijke context en kijkt ook even vooruit. Ook beschikbaar in het Engels en het Frans.

The Art of being Belgian: Brussels, Belgium and Beyond / Hill, Richard. - Brussel: Europublications, 2005. - 208 p. - ISBN 90744400150

Vindplaats : ge 03.3 arto

Puttend uit 40 jaar leven in België, beschrijft de auteur de cultuur en het karakter van de mensen en bestudeert hij levensstijlen en waardensystemen van de verschillende gemeenschappen. Het boek neemt de lezer mee langs het weefsel van Belgische culturen, legt de (over)gevoeligheden, verschillen en gelijkenissen bloot en sluit af met een vergelijking tussen de Belgische mentaliteit en die van de naaste burens.

België... op het eerste gezicht: La Belgique... coup de foudre: Belgien... auf den ersten Blick: Belgium... at first sight [DVD] / Belgian Federal Government. - Brussel: Belgische Federale Overheid, 2005. - 15 min.

Vindplaats : pa 8.6.1 belg

Een promotiefilm van 15 minuten over België. De film stelt alle aspecten van ons land kort voor in het kader van de 175e verjaardag van zijn onafhankelijkheid en de 25e verjaardag van het federalisme. Vier thema's - het federale model; landschap, erfgoed en geschiedenis; werken in België; lifestyle - volgen elkaar op in een strak tempo dat wordt aangegeven door de muziek. De taal kan gewijzigd worden in Nederlands, Frans, Duits of Chinees.

Open Vlaanderen: Open Flanders: Offenes Flandern: La Flandre à coeur ouvert: Flandres La region transparente / Jansen & Janssen. - Brussel: Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, 2005. - 31 p.

Vindplaats : pa 8.6.1 vlaa

Informatiebrochure van de Vlaamse overheid over de verschillende facetten van de samenleving in Vlaanderen zoals cultuur, bouwen, sport, gezondheid, onderwijs, structuur en economie. Er is een Nederlandse, Franse, Engelse, Spaanse en Duitse versie.

België voor beginners: Wegwijs in het Belgisch Labyrint / Vande Lanotte, Johan; Bracke, Siegfried;

Goedertier, Geert. - Brugge: Die Keure, 2005. - 306 p. - ISBN 90-5958-941-6

Vindplaats : pa 8.6.1 belg

Aan de hand van schema's, samenvattingen en illustraties biedt deze uiterst leesbare publicatie elementaire kennis over de structuren van de overheid. De lezer krijgt hierdoor een helder inzicht in de werking van de Belgische staat. In een eerste deel leggen de auteurs een aantal beginselen van de Belgische staatsstructuur uit. De delen II, III en IV behandelen de verschillende Belgische beleidsniveaus: de federale overheid, de gemeenschappen en gewesten en tenslotte de provincies en gemeenten. In deel V komt de internationale rechtsorde aan bod: de Europese Unie, de Verenigde Naties en de Raad van Europa. En in het laatste deel worden een aantal fundamentele rechten van de mens uitgelegd.

O dierbaar België: België bekeken door beroemde ogen / Naegels, Tom, samensteller; Herr Seele, illustrator. - Tiel: Lannoo nv, 2005. - 191 p.

Vindplaats : ge 03.3 odie

Een grappig boek vol verrassende uitspraken, cartoons en citaten van bekende Belgen én van buitenlanders over België en de Belgen.

La Belgique: Le roman d'un pays / Roegiers, Patrick. - Paris: Gallimard, 2005. - 159 p. - (Découvertes). - ISBN 2-07-031540-1

Vindplaats : ge 03.3 belg

Naar aanleiding van 175 jaar België heeft uitgeverij Gallimard in zijn reeks Découvertes een deel over België uitgebracht, geschreven door de Brusselse Parisien Patrick Roegiers, romanschrijver, journalist en theaterman. 'La Belgique: le roman d'un pays' is niet zomaar een prachtig geïllustreerd traktaat over België, maar ook een reis door het culturele en politieke verleden én heden van het land.

Zonnestraal leermiddelenpakket 'België': Oriënteren kun je leren!: Het stimuleren van kaartvaardigheid en van het geografisch besef aan de hand van de kaart van België / Verbruggen, Werner; Billen, Dirk; Goovaerts, Tom, ill. - Averbode: Averbode Educatief, 2004. - (Zonnestraal). - ISBN 978-90-317-2115-3

Vindplaats : or 5.1.3 belg

Dit pakket verscheen als aanvulling bij het tijdschrift Zonnestraal en is bedoeld voor de tweede graad van het lager onderwijs. In de handleiding bij dit pakket vind je activiteiten en werkbladen om ruimtelijke oriëntatie, kaartvaardigheid en kennis van de geografie van België aan te leren. Er zijn twee grote posters bij het pakket: een staatkundige kaart van België toont alle gemeenten en foto's van de hoofdplaatsen van de provincies en van Brussel; een geanimeerde kaart van België toont de belangrijkste toeristische trekpleisters, culinaire specialiteiten, festiviteiten...

Brochures van de federale overheid (versies in het Nederlands, Frans, Duits, Engels) / Belgian Federal Government. - Brussel: FGOV, 2004.

Vindplaats : pa 8.6.1 belg

- Het Belgische Koningshuis vandaag
- België, een federale Staat
- België, een constitutionele monarchie

Trotter 5: BE.land / Wommelgem: Van In, 2003.

Vindplaats : or 3.2.1 trot

- Handleiding
- Video
- cd
- Werkboekjes

Trotter is een lessenspakket voor het vak 'Project Algemene Vakken' voor de derde graad BSO. Het onderdeel BE.land gaat over België. Aan de hand van een leerrijke kaart- en foto-oefening maken je leerlingen kennis met de politieke instellingen, de verschillende niveaus van het beleid (van gemeente, over provincie, naar gemeenschappen en gewesten, het federale België en het koningshuis). Niet enkel politiek, maar ook diverse aspecten van het dagelijkse leven in België komen aan bod. Eindelijk wordt politiek bevattelijk, want ook op de didactische video vind je heel veel materiaal op maat van je leerlingengroep.

A Tall Man in a Low Land: Some Time Among the Belgians / Pearson, Harry. - London: Abacus, 1998. - 246 p. - ISBN 978-0-349-11206-0

Vindplaats : ge 03.3 tall

Een humoristische kijk op de Belgen door de ogen van een Britse journalist. Harry Pearson reisde geruime tijd door België. Zijn rake observaties en belevenissen worden aangevuld met historische en culturele wetenswaardigheden.

Ah, die Belgen! / Calvo Aspina, Hernando. - Berchem: Epo, 1996. - 179 p. - ISBN 90-6445-957-6

Vindplaats : ge 02.4 ah,d

Hernando Calvo Aspina, een Colombiaans reporter, woont en werkt, na omzwervingen door Latijns-Amerika en Zuid-Europa, sinds 1992 in België. Met 'Ah, die Belgen!' geeft hij ons de kans België en de Belgen te zien door de ogen van een buitenlander.

De Lage Landen: Geschiedenis van de Noordelijke en Zuidelijke Nederlanden / Kossmann-Putto, J.A.; Kossmann, E.H. - Rekkem: Ons Erfdeel vzw, 1996. - 63 p.

Vindplaats : pa 8.6.1 lage

Dit boekje geeft een beknopt overzicht van de geschiedenis van België en Nederland. Er bestaan versies van dit boekje in twaalf talen.

Nederlands, taal van twintig miljoen Nederlanders en Vlamingen / Vandeputte, O.; van der Heijden, H.; Schipper, J. - Rekkem: Ons Erfdeel vzw, 1996. - 64 p. - ISBN 90-75862-03-2

Vindplaats : pa 8.6.1 nede

Dit boekje brengt het verhaal van het ontstaan en de ontwikkeling van de Nederlandse taal. Uitgegeven in 20 verschillende talen.

Politiek en burgerschap

De kracht van je stem: 7 juni 2009 : Vlaamse en Europese Verkiezingen / De Kracht van je Stem. - Brussel: Vlaams Parlement, 2009. - 113+68 p.

Vindplaats : or 5.2.3 krac

Het eerste deel van de map is een draaiboek om verkiezingen te organiseren op school. De volgende 14 delen bevatten basisinformatie en opdrachten, oefeningen, rollenspelen en debatthema's om in de klas mee te werken. Voor de leraar is er een handleiding met meer achtergrondinformatie, didactische tips en uitleg bij de methodieken van de opdrachten. Voor 3e en 4e graad secundair onderwijs.

De kracht van je stem: Klasposters : Verkiezingen 2009 / De Kracht van je Stem. - Brussel: VLOR, 2009. - 5 posters.

Vindplaats : or 5.2.3 krac

De vijf posters geven in één oogopslag weer waar de Vlaamse verkiezingen over gaan: Kies, Stem, Het Vlaams Parlement en de Vlaamse Regering, Gewesten en Gemeenschappen, Wat doet Vlaanderen en Wat doet België.

De kracht van je stem: De Vlaamse verkiezingen 7 juni 2009: Kies-keurig 2009 / De Kracht van je Stem. - Brussel: Vlaams Parlement, 2009. - 44 p.

Vindplaats : or 5.2.3 krac / pa 8.6.1 krac

Een informatieve brochure die je in 16 korte hoofdstukken een antwoord geeft op al je basisvragen over politiek en over de Vlaamse verkiezingen.

Overstemmen: Informatief spel over het parlement / De Kracht van je Stem. - Leuven: CIS, 2009.

Vindplaats : or 5.2.3 over

In 'Overstemmen' spelen de leerlingen de rol van parlementsleden. Ze zetelen in een aantal fictieve partijen die met elkaar debatteren over belangrijke beleidspunten en budgetten. De spelers verdedigen per partij voorstellen van decreet (en wetsvoorstellen) en stemmen daarover. De verschillende partijen proberen hun aantal zetels te vergroten en moeten rekening houden met budgettaire beperkingen. Al spelend leren de leerlingen over de bevoegdheden van het Vlaams Parlement en het federale Parlement, en hoe onze democratie werkt. Allerlei communicatieve vaardigheden en democratische attitudes worden geoefend. De doedoos bevat o.m. een speluitleg met achtergrondinformatie en een cd met voorstellen van decreet en wetsvoorstellen. Voor leerlingen vanaf 14 jaar.

Zo Verkozen / De Kracht van je Stem. - Brussel: VLOR, 2009.

Vindplaats : or 5.2.3 zove

Een bordspel om spelenderwijs over de verkiezingen te leren. De spelers stellen zich kandidaat voor verkiezingen en leggen een campagne-parcours af. Onderweg beantwoorden ze vragen over verkiezingen, volksvertegenwoordigers, de parlementen enz. 'Zo Verkozen' kan aangepast worden aan de leeftijd van de spelers, door de vragen moeilijker of makkelijker te maken. Per 4 tot 8 spelers een bord. Voor leerlingen vanaf de eerste graad secundair onderwijs.

De koning in zijn blootje: Leuke weetjes over het koningshuis / Danneels, Mario. - Antwerpen: Manteau-Standaard Uitgeverij, 2008. - 165p. - ISBN 978-90-223-2300-7

Vindplaats : or 5.2.3 koni

Wat doet onze koning de hele dag? Waarom hebben we twee koninginnen? In 'de koning in zijn blootje' vertelt Mario Danneels over onze koninklijke familie, wat ze doen, wat ze eten, welke hobby's ze hebben,... Maar tussendoor krijg je een heleboel informatie mee over bijvoorbeeld de macht van de koning en de politieke structuren van ons land.

Stemtest: Wegwijs in de politieke partijen van België van 1830 tot nu [brochure+werkbladen] / Brinckman, Bart; Buelens, Jo ...[et al.]. - Averbode: Averbode, 2007. - 64 p. - ISBN 978-90-317-2431-4

Vindplaats : or 5.2.3 stem

Stemtest maakt de kiesplichtige (en andere) lezers wegwijs in ons grillig vertakte, politieke landschap. Waar komen onze politieke partijen vandaan, wat verkondigen ze vandaag en waar gaan ze naar toe? In dit boekje vindt je de geschiedenis van de Belgische politieke partijen, een analyse van hun actuele standpunten en portretten van politici. De bijlage 'Plus voor de leerkracht' telt 8 pagina's: 4 kopieerbare werkbladen voor de

leerlingen en 4 pagina's didactische suggesties (met de oplossingen van de werkbladen, lestips en achtergrondinformatie).

Partijen in kaart: Educatief pakket: Kies-Keurig 2007

[handleiding+DVD+brochure+documentatiemap+woordenlijst] / Craps, Bruno; Elsen, Mieke; Renneboogh, Nathalie ...[et al.]. - Heverlee: Toemeka vzw, 2007. - veelv.gepag.

Vindplaats : or 5.2.3 part

Met dit educatief pakket kan je naar aanleiding van de verkiezingen van 2007 op een actieve en creatieve manier werken rond de politieke partijen, democratie, federale verkiezingen en geldig stemmen. Dit is een mogelijkheid om in groep eens wat langer stil te staan bij politiek en democratie en bij de rol van de politieke partijen daarin. En je hebt meteen heel wat bruikbaar materiaal bij de hand: de partijfiches 'Partijen in kaart', een dvd met diverse getuigenissen over de vier maatschappelijke thema's die in de fiches aan bod komen, educatieve methodieken, een uitgebreide handleiding, de brochure 'Parlement in verstaanbare taal' en de woordenlijst 'Parlement in 100 woorden'.

De kracht van je stem! G4: Informatief spel over de gemeente. / De Kracht van je Stem; Centrum

Informatieve Spelen. - Brussel: Vlaams Parlement, 2006.

Vindplaats: or 5.2.4 G4in

Een speldoos over de werking van de gemeente en de gemeenteraad. De doos bevat kaartjes met gebouwen of stadselementen, kaarten met kennisvragen en partijkaarten. 'G4' kan gespeeld worden in een versie voor -13 jaar en een versie voor +13 jaar.

De kracht van je Stem! Over democratie en burgerzin / Stuurgroep De kracht van je Stem. - Brussel: Vlaams Parlement, 2006. - 220 p.

Vindplaats : pa 8.5 krac

- **Handleiding voor de lesgever basiseducatie**
- **Werkmap voor de cursist basiseducatie**
- **Cd-rom**

'Democratische vorming en burgerzin' wordt hier op een specifieke manier ingevuld, rekening houdend met de doelgroep. Daartoe behoren vaak maatschappelijk kwetsbare mensen. Veel aandacht gaat naar ervaringsgericht leren, persoonlijkheidsvorming en sociale vaardigheden. Die zijn cruciaal voor integratie in de samenleving. De centrale boodschap is telkens "Ik tel mee". Het materiaal is opgebouwd rond zes leefsfieren van de cursisten: het werk, het centrum, de school van de kinderen, het gezin, de vrije tijd, de politiek. Bij elke leef sfeer worden tips aangereikt voor een concreet lesverloop.

De kracht van je Stem! Zo Verkozen / Stuurgroep De kracht van je Stem. - Brussel: Vlaams Parlement, 2006.

Vindplaats : or 5.2.3 zove

Een bordspel om spelenderwijs over de verkiezingen te leren. De spelers stellen zich kandidaat voor verkiezingen en leggen een campagne-parcours af. Onderweg beantwoorden ze vragen over verkiezingen, volksvertegenwoordigers, de parlementen enz. Het is geschikt voor leerlingen vanaf de eerste graad secundair onderwijs.

Kies-Keurig 2006: Mijn gemeente/Mijn stad / Toemeka. - Heverlee: Toemeka, 2006.

Vindplaats : pa 8.6.1 krac / or 5.2.3 krac

'Mijn gemeente/mijn stad' is een kant-en-klaar educatief pakket waarmee je actief en creatief kan werken rond je gemeente, je provincie en de verkiezingen. Het pakket biedt op een laagdrempelige manier basisinformatie en bevat uitgewerkte methodieken, didactische materialen, een uitgebreide handleiding en achtergrondinformatie. In een unieke dvd komen provinciegouverneurs, gemeentelijke politici, ambtenaren en burgers aan het woord.

De gemeente en de verkiezingen: Info- en werkboek / Hoflack, Daan; Delespaul, Guy. - Averbode: Altiora, 2006. - 24 p. - ISBN 90-317-2355-x

Vindplaats : or 5.2.3 geme

Dit info- en werkboek maakt de leerlingen vertrouwd met de werking van de gemeenteraadsverkiezingen. Het informatief gedeelte wordt aangevuld met een reeks leuke oefeningen waarmee de leerlingen hun concrete kennis kunnen testen en een ludiek detectivespel waarin een reeks vakoverschrijdende opdrachten verwerkt zijn.

Democracy: Een educatief rollenspel : bouw samen een stad om burgerschap en politiek te beleven en te begrijpen / Knooppunt Democratie. - Brussel: Knooppunt Democratie, 2005. - ISBN 90-5130-505-2.

Vindplaats: or 5.2.4 demo

Een didactisch spel voor een groep van 12 tot 28 personen vanaf het vijfde leerjaar van de basisschool tot en met het laatste jaar van het secundair onderwijs. Door een partij op te richten en samen een stad te bouwen, leert men de basisprincipes van een democratische samenleving kennen. De nadruk ligt daarbij op samenwerking, respect, democratische waarden, beslissingsmethoden en conflicthantering.

Wie is de baas van de Zuidpool? Vragen van en voor kinderen over politiek / Vanspauwen, Marc; De Vlioger, Evelien. - Hasselt: Mozaiek, 2004. - 43 p. - ISBN 90-6822-729-7

Vindplaats : or 5.1.3 wiei

Wat zou er gebeuren als er geen politici zouden zijn? Wat is het verschil tussen een koning en een president? Heeft de regering van een land alles te zeggen? Politiek: je hoort er elke dag over in het journaal op radio en televisie, je hoort volwassenen erover praten... Maar hoe zit politiek nu eigenlijk in elkaar en wat betekenen al die moeilijke woorden die je elke dag opvangt? Dit boek probeert kinderen een duidelijk en eenvoudig antwoord te geven op al hun vragen over politiek.

Burgerschap. Een praktische gids [vormingspakket] / Foyer. - Brussel: Foyer vzw, 2000.

Vindplaats : pa 8.6.1 burg

Een eenvoudig en toegankelijk werkstuk in Nederlands en Frans over democratisch burgerschap, naar aanleiding van de verkiezingen. Zowel voor kinderen uit de basisschool als voor volwassenen in de integratiecentra, vormingscentra, enz. In een eerste deel worden een aantal concepten uitgelegd. Daarna volgen fiches met suggesties voor activiteiten. Het geheel wordt aangevuld met veel documentatiemateriaal (kaarten, foto's, posters).

Sociale vaardigheden

Op eigen benen: Het spel / Cornil, Evelien, red.; Cosijns, Michèle, red. - Berchem: In Petto, Jeugd Dienst Informatie en Preventie, 2008.

Vindplaats : or 5.2.3 opei

Dit spel is bedoeld om jongeren tussen 17 en 25 jaar te ondersteunen zodat ze bewust en kritisch kunnen handelen op weg naar zelfstandig wonen. Het spel helpt jongeren bij het vinden van de juiste informatie en traint de nodige vaardigheden om op eigen benen te kunnen staan. Dit kan gebeuren binnen de context van een groep of binnen de context van een individuele begeleiding.

Integreer! / de Acht; Jeugd & Vrede. - Borgerhout: de Acht; Mechelen: Jeugd & Vrede vzw, 2008.

Doelgr.: 15 - 18 / beroepsopleiding / jongerenwerking / leraren S.O.

Vindplaats : or 3.3.10 inte

Voor wie pas in België aankomt, is ons landje vaak een doolhof. Integratie is niet eenvoudig, zeker als je geen papieren hebt. Dit spel laat je daar alle kanten van kennen. Je kruipt in de huid van een "nieuwkomer" en doorloopt de verschillende stappen: de taal leren, een opleiding volgen, werk zoeken, een huis huren...Wie het eerst een huis kan kopen, heeft de spreekwoordelijke Belgische "baksteen in de maag" en is gewonnen. Voor de begeleider is er een handleiding met nabesprekingsuggesties en achtergrondinformatie.

Discriminatie op de huisvestingsmarkt: Hoe kan je het vermijden? Praktische tips / CGKR. - Brussel: Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racisme bestrijding, 2008.

Vindplaats : ge 13 disc / ge 10 disc

Deze brochure past in de sensibilisatiecampagne over huisvesting van het Centrum voor gelijkheid van kansen en voor racismebestrijding (het Centrum). In september 2007 publiceerde het Centrum een eerste brochure "Discriminatie op de huisvestingsmarkt. Hoe kan je reageren?". Deze brochure biedt enkele praktische tips voor elke (kandidaat-)huurder of koper die eventueel gediscrimineerd wordt. Met deze tweede brochure "Discriminatie op de huisvestingsmarkt. Hoe kan je het vermijden?" richt het Centrum zich vooral tot eigenaars en alle andere mensen die bij het verhuren of verkopen van een pand betrokken kunnen zijn en die niet willen discrimineren. Vanuit hun standpunt gaat deze brochure dieper in op hoe discriminatie vermeden kan worden bij de verhuur of verkoop van hun pand.

De Dunne Ditz: Hoe hoort het eigenlijk? In tien wenken en regels met veelgestelde vragen (én antwoorden) / van Ditschuyzen, Reinhildis. - Haarlem: Becht, 2008. - 40 p. - ISBN 978 90 230 1233 7

Vindplaats : pa 8.5 dunn

De Dunne Ditz is een handzaam boekje vol alledaagse etiketkwesties zoals: Wie laat je voor op de trap? Mag je telefoneren in de trein? Wanneer mag je tutoyeren? Moet ik drie keer zoenen? Het is een korte praktische handleiding voor hoe je je hoort te gedragen in het openbaar.

Allez: Een cursus maatschappelijke activering van vrouwen: Handleiding voor de cursusleider / ABC Kenniscentrum; RBO Educatief. - Haarlem: RBO Educatief, 2007. - 64 p.

Vindplaats : pa 8.5 allez

ALLEZ is een cursus voor laag- en middelbaar opgeleide allochtone vrouwen die gemotiveerd zijn te werken aan een grotere maatschappelijke participatie. Voor ALLEZ zijn zes thema's ontwikkeld van elk vier bijeenkomst: Wonen en leven, Vrouw en zorg, Eten en bewegen, Leren en studeren, Vrouwen en werk, Verdienen en uitgeven. De pilotcursussen duren duurt 12 weken en daarom kiezen de deelnemers van te voren drie thema's die zij aan de orde willen stellen. Bij elk thema hoort ten minste één excursie of gastles. De vrouwen bepalen wat zij in deze les willen doen of welke gastspreekster ze willen hebben ontvangen. Tijdens de cursus verzamelen de deelnemers informatie over zichzelf, hun omgeving, hun wijk, en vooral over hun wensen en behoeften ten aanzien van persoonlijke ontwikkeling en maatschappelijk participatie. Het materiaal voor de vrouwen bestaat uit werkbladen en zogenaamde POP-bladen waarop de vrouwen hun persoonlijk ontwikkelingsplan bijhouden.

Discriminatie op de huisvestingsmarkt: Hoe kan je reageren? Praktische tips / CGKR. - Brussel: Centrum voor Gelijkheid van Kansen en voor Racisme bestrijding, 2007.

Vindplaats : ge 13 disc / ge 10 disc

Deze brochure richt zich tot slachtoffers van mogelijke discriminatie op de private huisvestingsmarkt. De aanpak is pedagogisch van aard en de inhoud is opgebouwd rond enkele kernvragen: Ben je gediscrimineerd? Wat kan je

doen? Hoe kan je weten of je ook volgens de wet gediscrimineerd werd? Hoe reageren wanneer je getuige bent van racisme of discriminatie? Behalve voor de mogelijke slachtoffers is de brochure ook interessant voor mogelijke getuigen of maatschappelijke begeleiders.

De slimme verbruiker: Geïntegreerd werken aan algemene en sociale vakken / Collijs, Kathleen, red. - Leuven: CTO, 2007. - veelv. gepag. - (GAST). - ISBN 97-89079219-01-8

Doelgr.: 12 - 15 / buitengewoon onderwijs

URL: <http://www.cteno.be/gast>

Vindplaats : or 5.2.3 gast

'De slimme verbruiker' is materiaal binnen de reeks GAST, een verzameling van educatief materiaal om Geïntegreerd te werken aan Algemene en Sociale Vorming via een Taakgerichte aanpak. Dit GAST-thema is vooral geschikt voor de lagere jaren van het buitengewoon onderwijs Opleidingsvorm 3. Bij uitbreiding kan het materiaal worden gebruikt in andere lessen algemene en sociale vorming zoals PAV of ASPV. Het thema 'De slimme verbruiker' zet leerlingen via activerende opdrachten aan om bewuster te verbruiken. De leerlingen leren prijsetiketten en informatie op verpakkingen beter ontcijferen, denken na over de kwaliteit van de producten en over de verhouding tussen prijs en kwaliteit en ze leren verkoopstrucs en reclamemechanismen doorzien. In de Inleiding op het materiaal vindt u achtergrondinformatie en praktische bijlagen zoals kant-en-klare evaluatiefiches voor observatie en zelfevaluatie. De Handleiding voor de leerkracht bevat een beknopt en uitgebreid scenario van de verschillende taken van het thema. De Werkbladen voor de leerlingen geven eenvoudige en stapsgewijze instructies en het Bronnenmateriaal kan worden gekopieerd voor de leerlingen en bevat veel visuele ondersteuning en aangepaste informatie.

Te huur: Geïntegreerd werken aan algemene en sociale vakken / Collijs, Kathleen, red. - Leuven: CTO, 2007. - veelv. gepag. - (GAST). - ISBN 97-89079219-01-8

URL: <http://www.cteno.be/gast>

Vindplaats : or 5.2.3 gast

'Te huur' is materiaal binnen de reeks GAST, een verzameling van educatief materiaal om Geïntegreerd te werken aan Algemene en Sociale Vorming via een Taakgerichte aanpak. Dit GAST-thema is vooral geschikt voor de hogere jaren van het buitengewoon onderwijs Opleidingsvorm 3. Bij uitbreiding kan het materiaal worden gebruikt in andere lessen algemene en sociale vorming zoals PAV of ASPV. 'Te huur' helpt jongeren op weg om op eigen benen te gaan staan en begeleidt hen bij de verschillende fases: waar moet je aan denken en op letten als je een woning zoekt; wat zijn je rechten en plichten als huurder en waar kan je terecht voor hulp; welke papieren moet je in orde brengen? Ook andere relevante aspecten zoals samenleven, budgetbeheer en klussen in huis komen aan bod. In de Inleiding op het materiaal vindt u achtergrondinformatie en praktische bijlagen zoals kant-en-klare evaluatiefiches voor observatie en zelfevaluatie. De Handleiding voor de leerkracht bevat een beknopt en uitgebreid scenario van de verschillende taken van het thema. De Werkbladen voor de leerlingen geven eenvoudige en stapsgewijze instructies en het Bronnenmateriaal kan worden gekopieerd voor de leerlingen en bevat veel visuele ondersteuning en aangepaste informatie.

Informatie voor nieuwkomers rond huisvesting & tewerkstelling = Informations pur primo-arrivants sur le travail & le logement / Foyer. - Brussel: Foyer, 2006. - 10 min. + 19 min. .

Vindplaats : pa 8.6.1 info

Met deze DVD's willen de initiatiefnemers op een ludieke maar efficiënte manier informatie aanbieden aan nieuwkomers die geconfronteerd worden met problemen of die vragen hebben rond hun dagdagelijkse leven. Nieuwkomers moeten weten welke hun rechten en plichten zijn m.b.t. de toegang tot de arbeidsmarkt bijvoorbeeld, of de verschillende arbeidsvergunningen, de rechten en plichten van de huurder en van de verhuurder, enz. Deze pedagogische instrumenten zijn bestemd voor onthaalbureau's, alfabetiseringsklassen en verenigingen die werken met vrouwen. Maar ook voor wachtzalen van sociale diensten, OCMW's, Kind & Gezin en voor alle diensten die in contact komen met nieuwkomers.

Gewoon zo! / Eenvoudig Communiceren. - Amsterdam: Eenvoudig communiceren, 2006.

- Geld: Hoe voorkom je schulden?
- Wonen: Hoe ontmoet je buurtbewoners?
- Informatie: hoe zoek je iets op?
- Wonen: Hoe houd je je huis schoon?
- Gezondheid: Hoe verzorg je jezelf?
- Werk: Hoe vind je een baan?

Gewoon Zo! is een educatieve boekenreeks speciaal voor mensen die moeilijk lezen en hulp kunnen gebruiken bij het regelen van dagelijkse zaken. De boekjes bevatten tips, uitleg, praktische informatie en verwijzingen voor

hulp en advies. Ze stellen de lezer in staat de informatie te verwerken en toe te passen op de eigen leefsituatie. De teksten zijn kort en de tekeningen helder.

WWW. Wij willen weg. Wij willen wonen. Wij willen werk: Handleiding bij het educatief werkboek voor schoolverlaters. [2 handleiding, 2 werkboeken] / Brugge: Provinciale Jeugddienst, 2006.

Vindplaats : pa 8.6.1 www / or 5.2.1 www

URL: <http://www.west-vlaanderen.be/jeugd>

Een educatief werkboek voor jongeren. Via aangepaste werkvormen wordt ingegaan op thema's die van belang zijn wanneer schoolverlaters op eigen benen gaan staan. De gebruikte methodieken helpen een aantal vaardigheden te oefenen en zijn daardoor ook geschikt voor de lessen maatschappijoriëntatie bij nieuwkomers. De thema's in het eerste deel zijn: wonen, werk, kleine uitgaven, geld, vrienden en vriendinnen, gezondheid. De thema's in het tweede deel zijn: verzekeringen, vervoer, te betalen, afval, vrijaf. Er wordt expliciet voor gekozen om jongeren niet te overdonderen met technisch-juridische regels en wetten, wel verwijst men door naar diensten waar de jongeren met hun concrete vragen terecht kunnen.

Ma Ville En Jeu: A la découverte des services d'une ville / CASG - Ligue des Familles. - Brussel: CASG, 2005. - spelregels, 6 pionnen, 1 dobbelsteen, 24 vraagkaarten, 19 voorwerpkaarten, 60 stadskarten, overzichtsblad kostprijzen. - ISBN 2-87187-0403

Vindplaats : pa 8.6.1 mavi

'Mijn stad op het spel'. Dit spel werd in het kader van een alfabetiseringscursus voor volwassenen ontworpen. Met dit spel gaat u op ontdekkingsstocht naar de verschillende voorzieningen in een stad: gemeentehuis, kribbe, winkels, banken, postkantoor, bibliotheek, brandweer, containerpark, enz. . De spelers moeten zich langs de kortste weg naar een voorziening begeven waar een bepaald voorwerp of persoon te vinden is. Ze moeten 'weetkaartjes' beantwoorden. Dit betreft allerlei praktische informatie die handig is om problemen in een stad snel te kunnen oplossen. Je leert omgaan met een stadsplan, met posttarieven, openingsuren van diensten, ... Een variëteit op het spel is mogelijk. Je krijgt een bepaald budget en een boodschappenlijstje. De opdracht bestaat erin om zo snel mogelijk de inkopen te doen zonder je budget te overschrijden.

Niet voor groentjes: Een cursus natuur en milieu voor de opleidingen maatschappijoriëntatie in de basiseducatie [handleiding+cd-rom] / Goos, Boudewijn. - Mechelen: VOEB, 2005. - 124 p.

Vindplaats : pa 8.6.3 niet

Niet voor groentjes is een lespakket voor laaggeschoolde volwassenen, die in Vlaanderen een opleiding maatschappijoriëntatie volgen in de basiseducatie. Dit lespakket heeft de bedoeling meer inzicht te verschaffen in natuur- en milieuaspecten en aan te zetten tot verandering van gedrag. Niet voor groentjes daagt cursisten uit tot een milieuvriendelijke houding, onderbouwd met waardevolle argumenten en gericht op effecten op lange termijn. Het lespakket bestaat uit een map voor cursisten, een docentenmap en een begeleidende cd-rom (met daarop de volledige cursistenmap).

WatNu?: Wegwijzer voor schoolverlaters [cd-rom, werkboekje] / MJA. - Brussel: Maatschappelijke Jongeren Actie, 2004.

Vindplaats : or 5.2.1 watn

WatNu? is opgebouwd rond de drie centrale thema's Wonen, Werken en Studeren. De cd-rom formuleert een antwoord op de vele vragen waarmee schoolverlaters worstelen

Uitkijk: Zelf Verzekerd: Project Algemene Vakken / Vaes, R.; Bex, G.; Coene, I. ...[et al.]. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2005. - 38 + 120 p. - (Uitkijk). - ISBN 90-301-8321-7

Vindplaats : or 5.2.3 uitk

Uitkijk bestaat uit een reeks werkmappen, speciaal ontwikkeld voor de lessen integratie algemene vakken in de tweede en derde graad BSO. Uitkijk behandelt per map een actueel thema dat jongeren in het BSO aanspreekt. In dit geval gaat het over verzekeringen. Met Uitkijk moeten de leerlingen zelf aan de slag: via gevarieerde opdrachten verwerven ze vaardigheden en kennis. Uitkijk is geschreven op maat van de leerlingen. Ook de layout en de cartoons zorgen voor een vlotte leesbaarheid. De Uitkijk-mappen zijn makkelijk in te schakelen in de lessen. Bovendien vindt de leerkracht een hoop achtergrondinformatie in de uitgebreide handleiding die bij elk thema voorzien is.

Op eigen benen: De brochure voor jongeren die zelfstandig willen wonen / De Wolf, Bianca; van den Bergh, Werner, red. - Berchem: In Petto, 2004. - 43 p.

Doelgr.: 16 / 17 / 18

Vindplaats : or 5.2.3 opei

Je krijgt informatie over geldkwesties, paperassen, gezond eten, bankzaken,. In een extra katern worden de meest gestelde vragen over 'huren' uit de doeken gedaan. Je vindt adressen van nuttige voorzieningen en diensten. Daar bovenop: massa's tips - door jongeren getest en goed bevonden - om zuinig te budgetteren, vlot te verhuizen, lekker te koken, je huis in te richten met weinig geld, hoe je zoekt naar een eigen plek. Je leest verhalen en ervaringen van anderen. Bovendien wordt er vlot doorverwezen naar andere interessante, bruikbare én leuke literatuur, brochures en websites. Op Eigen Benen is een nuttige leidraad voor wie zelfstandig wil wonen en goed geïnformeerd van start wil gaan.

Op vrije voeten: Een cursus van 10 lessen voor laaggeschoolde gevangenen die vrijkomen / Wouters, Chris.
- Antwerpen: VOOB, 1997. - 253 p.

Vindplaats : pa 8.5 opvr

Cursus sociale kennis en vaardigheden voor personen in begeleid zelfstandig wonen, in opvangcentra of in vluchthuizen en jongeren of volwassenen die voor het eerst zelfstandig gaan wonen. Tegelijkertijd is dit een handig naslagwerk met authentieke formulieren.

Het verkeer en ik: 26 belangrijke verkeersborden begrijpen / Amsterdam: Jumbo.

Vindplaats : lg 3 verk

Doel van dit kaartspel is het juiste verkeersbord bij de juiste verkeerssituatie te zoeken. Grappige illustraties laten de situatie zien waarin het verkeersbord wordt gebruikt.

Onderwijs en opvoeding

Informatie voor nieuwkomers rond onderwijs: Information pour primo-arrivants sur l'enseignement / Foyer. - Brussel: Foyer, 2008. - 28,5 min.

Vindplaats : pa 8.2.1 info

Deze pedagogische video over leerplicht in België is bestemd voor onthaalbureaus, alfabetiseringsklassen en verenigingen die werken met vrouwen. Maar ook voor wachtzalen van sociale diensten, OCMW's, Kind & Gezin en voor alle diensten die in contact komen met nieuwkomers. Deze video is gerealiseerd om ouders die nog niet zo lang in België zijn, beter te informeren over de rechten en plichten van hun kinderen inzake onderwijs. De fragmenten in deze video geven onder meer een antwoord op de volgende vragen: Hoe kan je je kind inschrijven, wat zijn de kosten, waarvoor kan je bij het CLB terecht, wat zijn onthaalklassen voor nieuwkomers, enz.

Taalactivering [koffer] / Vlaams minderhedencentrum De Acht vzw. - Antwerpen: De8, 2007.

Vindplaats : pa 8 taal

Al vele jaren leeft er in het kleuteronderwijs de vraag naar ondersteuning in de taalontwikkeling van allochtone kleuters. De koffer "Taalactivering" biedt een methode aan om school en ouders op een constructieve manier aan de taalontwikkeling van de kinderen te werken. Het pakket is volledig uitgewerkt voor 10 oudersessies per kleuterjaar. Ouders met kinderen in de eerste kleuterklas krijgen algemene onderwerpen op het programma zoals: taalontwikkeling en meertaligheid, het kleuteronderwijs in Vlaanderen, het CLB, spelend leren, voorlezen,... maar ook meer praktische onderwerpen, om samen met hun kinderen aan de slag te gaan rond kleuren, voorzetsels of knuffels. Natuurlijk is er ruimte voorzien om het materiaal dat de kleuterleidster gebruikt voor te stellen. Ouders met kinderen in de tweede kleuterklas krijgen een zicht op de aangebrachte thema's in de kleuterschool, voor ouders met kinderen in de derde kleuterklas gaat het o.a. over voorbereidend lezen, schrijven en rekenen, schoolrijpheid, de toetertest,...

Opvoeden & zo: Draaiboek voor een oudercursus [lesmap+dvd] / Janssen, Hans. - Utrecht: NIZW, 2006. - 151 p. - ISBN 90-5957-355-2

Vindplaats : pa 8.1 opvo

Een laagdrempelige, preventieve cursus voor ouders met alledaagse opvoedingsvragen of beginnende opvoedingsproblematiek. De cursus is geschikt voor alle ouders en bestaat uit zes groepsbijeenkomsten van twee uur waarin ouders zes opvoedingsvaardigheden leren, hoe en wanneer zij deze vaardigheden kunnen toepassen. Dit gebeurt door filmbelden van opvoedsituaties te bekijken en te bespreken, door instructies van de cursusleider, door het uitwisselen van ervaringen, door praktische oefeningen en thuisopdrachten. In dit cursusmateriaal zijn de bestaande pakketten 'Opvoeden: zó' en 'Opvoeden: zo verder' samengevoegd en vernieuwd. Aanpassingen zijn: nieuw filmmateriaal op dvd; aanpassingen aan de inhoud; integratie van de 'gewone' versie van het draaiboek en de migrantenversie; vernieuwing van de vormgeving; ontwikkeling van een website bij de cursus. Er is ook een DVD beschikbaar met de talen Turks, Berber en Marokkaans-Arabisch.

Opvoedingsspel / Gerrickens, Peter; Verstege, Marijke; van Dun, Zjev. - 's Hertogenbosch: Gerrickens/training & advies, 2006.

Vindplaats : pa 8.1 opvo

Dit spel beoogt mensen aan de praat te krijgen over het opvoeden van kinderen en jongeren. Als ouder kunt u het spelen met uw partner, kinderen (boven de tien) of andere ouders. Het spel is ook geschikt voor iedereen die met kinderen of jongeren werkt of daarvoor wordt opgeleid. Het idee achter het spel is dat bij opvoeden drie invalshoeken een rol spelen. Uitgangspunten geven richting aan de opvoeding en bepalen hoe je wilt handelen. Voorbeelden hiervan zijn 'geef aandacht aan elkaar', 'ieders mening telt' of 'doe zelf wat je zelf kunt doen'. Een andere invalshoek zijn vaardigheden. Deze geven aan wat je moet kunnen als ouder of opvoeder. Voorbeelden zijn: 'beslissingen nemen', 'steun en geborgenheid bieden' of 'problemen op tijd bespreekbaar maken'. Vaardigheden bepalen mede of het je lukt om je uitgangspunten ook daadwerkelijk in praktijk te brengen. Tenslotte is er de invalshoek gebeurtenissen. Hierbij gaat het om situaties die bij ouders en jongeren vaak emotie oproepen en die soms verstrekkende gevolgen kunnen hebben. Voorbeelden zijn: 'gepest of gediscrimineerd worden', 'ruzie' of 'liefdesverdriet hebben'. De gekozen gebeurtenissen zijn gericht op jongeren vanaf 12 jaar. Voor elke invalshoek is er een set van 40 à 50 kaarten. Afhankelijk van de situatie, kun je bij het spelen van het spel een keuze maken uit een van deze invalshoeken. In de instructies vindt je spelregels voor zes verschillende spelvormen.

Spraakmakers: Opvoeden in Nederland / de Maa, Jacqueline; van Meelis, Inge; Versteegen, Heleen ...[et al.].
- Utrecht: ThiemeMeulenhoff, 2005. - 123 p. - ISBN 90-06-81135-1

Vindplaats : pa 8.1 spra

Spraakmakers is speciaal ontwikkeld voor de groep allochtonen die al langere tijd in Nederland is, de zogenaamde oudkomers, maar kan ook worden ingezet bij inburgeraars. Deze groep bestaat veelal uit vrouwen met een laag opleidingsniveau en een lage arbeidsparticipatie. Spraakmakers besteedt nadrukkelijk aandacht aan de specifieke taalproblemen van die opvoeders bij het begeleiden van hun kinderen. In Spraakmakers komen de belangrijkste opvoedkundige thema's aan bod. Bijvoorbeeld informatie over het Nederlandse onderwijssysteem en voorlichting over gezondheid. Situaties waarin beheersing van de Nederlandse taal van groot belang is. Er zijn vijf modules ontwikkeld, afgestemd op ouders met kinderen in verschillende leeftijdsgroepen. In elke module komen onderwerpen aan bod die relevant zijn voor de leeftijdsgroep. Alle modules hebben dezelfde moeilijkheidsgraad en bestaan uit tien lessen. Centraal in elke les staat een gesprek dat de cursist daadwerkelijk in de praktijk gaat oefenen. Met behulp van video's, fotomateriaal en geluidsopnames worden woorden, zinnen en gesprekje's geoefend. Spraakmakers bestaat dus uit vijf werkboeken voor de cursist inclusief 2 audio cd's per werkboek, een videoband per module, een cd-rom en een docentenhandleiding. De cd-rom bevat onder andere een uitspraakleerlijn en een gesproken woordenlijst geordend op thema. Hiermee kunnen cursisten zelfstandig oefenen om vertrouwd te raken met de uitspraak van nieuwe woorden en zinnen. De docentenhandleiding bevat een uitgebreide beschrijving van de didactische en pedagogische uitgangspunten en uiteraard de opbouw van de modules en van de lessen. Ook biedt de docentenhandleiding een draaiboek voor de gemeentelijke organisatie van duale trajecten opvoedingsondersteuning en taalontwikkeling.

Pictogrammenwoordenboek [boek, cd-rom] / Onderwijsopbouwwerk Kortrijk. - Kortrijk: Stedelijk Onderwijsopbouwwerk Kortrijk, [s.a.]. - veelv. gepag.

Vindplaats : pa 8.2 pict

Met een pictogrammenwoordenboek wil de stad Kortrijk de contacten tussen ouders en scholen uit het basisonderwijs verbeteren. De pictogrammen worden uitgelegd in 29 talen. Behalve het Frans en het Italiaans komen ook minder voor de hand liggende talen als het Kazachs, Lets, Georgisch, Armeens, Somalisch en het Urdu er in voor. De woorden werden gegroepeerd tot 4 thema's: Meebrengen, We gaan op uitstap, Mededelingen en Ouders op school.

Werk en solliciteren

Beroepenfilms / VDAB Productontwikkeling. - Brussel: VDAB, 2006. - [s.p.]. - (VDAB - Een leven lang leren in goede banen).

Vindplaats : pa 8.7 bero

VDAB maakte maar liefst 131 beroepenfilms. Elk filmpje toont een beroep in al zijn facetten: een werknemer vertelt wat de job in de praktijk inhoudt en wat de verwachtingen van de werkgever zijn.

Ondernemerswegwijzer / Parent, Eva; Horemans, Filip, eindred. - Brussel: UNIZO (Unie van Zelfstandige Ondernemers), 2006. - 54 p

Vindplaats : pa 8.7 onde

De Ondernemerswegwijzer is een werkboek dat startende ondernemers stapsgewijs toelicht hoe ze een eigen zaak moeten opstarten. Er wordt aandacht besteed aan de specifieke aspecten die voor buitenlandse (kandidaat-) ondernemers van belang zijn, zoals de startersvoorwaarden, maar ook controles en inspecties en import en export. Het is dus ook een interessant instrument voor de startersadviseur zelf. Bovendien bestaat deze Ondernemerswegwijzer in 6 talen: naast het Nederlands is er een Russische, Arabische, Turkse, Franse en Engelse versie.

Werk: Hoe vind je een baan? / Eenvoudig Communiceren. - Amsterdam: Eenvoudig communiceren, 2005. - 19 p. - (Gewoon zo!).

Vindplaats : pa 8.7 gewo

Gewoon Zo! is een educatieve boekenreeks speciaal voor mensen die moeilijk lezen en hulp kunnen gebruiken bij het regelen van dagelijkse zaken. De boekjes bevatten tips, uitleg, praktische informatie en verwijzingen voor hulp en advies. Ze stellen de lezer in staat de informatie te verwerken en toe te passen op de eigen leefsituatie. De teksten zijn kort en de tekeningen helder. Dit boekje gaat over werk zoeken, solliciteren, sociale vaardigheden op het werk...

Werkboek naar werk: Interculturele loopbaantraining voor anderstaligen / Paalman, Marja. - Leersum: Uitgeverij VanDorp Educatief, 2005. - 189 p. - ISBN 90-77698-10-8

Vindplaats : pa 8.7 opwe

WERKboek naar WERK bereidt anderstaligen voor op het vinden van een passende plaats op de arbeidsmarkt. Het is een echt werkboek. Aan de hand van bijna 150 opdrachten oefent de cursist onder meer vaardigheden als telefoneren, formele brieven schrijven, praten met mensen over hun beroep en informatie opvragen. Maar ook stelt hij een loopbaanbiografie, een persoonsprofiel en een CV op. Zo ontstaat er een uitgebreid persoonlijk portfolio. Daarnaast onderzoekt de cursist de Nederlandse werkcultuur en vergelijkt deze met de werkcultuur van het land van herkomst. De Nederlandse arbeidsmarkt wordt onderzocht en de cursist verzamelt informatie over beroepen die bij hem/haar passen en onderzoekt welke eisen voor sommige beroepen gelden. Er wordt een loopbaanstappenplan gemaakt en geoefend met solliciteren en presenteren.

Praktijkkaarten / van den Enden, Joop, eindred. - Den Haag: Leerwerk Centrum, 2005.

Vindplaats : pa 3.1 prak

Praktijkkaarten. Solliciteren / Gebaren / Emoties. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Zorg en welzijn. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Administratie. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Autotechniek. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Detailhandel. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Elektrotechniek. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Grafisch nabewerken. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Groenvoorziening. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Houtbewerking. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Installatietechniek. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Horeca keuken. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Natte bouw. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Schade herstellen. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Schilderen. [cd-rom]

Praktijkkaarten. Tuinbouw. [cd-rom]

Praktijkaarten. Tweewielertechniek. [cd-rom]

De cd-roms bevatten een set praktijkkaarten. Dat is ondersteunend lesmateriaal voor de inrichting van praktijklessen in een bepaalde vakrichting gebaseerd op het principe van voordoen en nadoen waardoor taalvaardigheid bij de start van een training niet noodzakelijk is. Het lesmateriaal is vanaf de cd te printen. Daarnaast is er informatie voor de leerkracht over de wijze waarop de lessen kunnen gegeven worden, aangevuld met enkele vaktaalbegrippen. Ook zijn er bij elke praktijkkaart vakdialogen (korte werkvloergesprekken) geschreven. Tenslotte is op de cd een set universele taalopdrachtkaarten opgenomen. Hierin zijn opdrachten te vinden voor individueel gebruik, in tweetallen, in kleine groepen en in klassikale vorm. De set praktijkkaarten zijn na oefeningen en aftekening door de docent, te gebruiken als portfolio bij o.a. sollicitaties. Deze cd betreft de richting 'natte bouw'.

Uitkijk: Een grote stap...voor schoolverlaters: Project Algemene Vakken / Vaes, R.; Bex, G.; Coene, I. ...[et al.]. - Mechelen: Wolters Plantyn, 2004. - 70 + 270 p. - (Uitkijk). - ISBN 90-301-7637-3

Vindplaats: or 5.2.1 uitk

Uitkijk bestaat uit een reeks werkmappen, speciaal ontwikkeld voor de lessen integratie algemene vakken in de tweede en derde graad BSO. Uitkijk behandelt per map een actueel thema dat jongeren in het BSO aanspreekt. In dit geval gaat het over schoolverlaters en werk zoeken. Met Uitkijk moeten de leerlingen zelf aan de slag: via gevarieerde opdrachten verwerven ze vaardigheden en kennis. Uitkijk is geschreven op maat van de leerlingen. Ook de lay-out en de cartoons zorgen voor een vlotte leesbaarheid. De Uitkijk-mappen zijn makkelijk in te schakelen in de lessen. Bovendien vindt de leerkracht een hoop achtergrondinformatie in de uitgebreide handleiding die bij elk thema voorzien is.

BARON: Business: A Refugee Option Now: Een vormingspakket voor ondernemende vluchtelingen en voor adviseurs die zich specialiseren in het ondersteunen van vluchtelingen die een zaak willen oprichten [cd-rom] / EAI-RETAS. - [s.l.] : Education Action International (EAI), 2004. - ISBN 1-0929499-4-1

Vindplaats : pa 8.7 baro

Zelfstandig ondernemen biedt ook voor vluchtelingen een mogelijkheid tot tewerkstelling en zelfredzaamheid. Iedereen die een zaak opstart, moet rekening houden met verschillende factoren waarvan het al dan niet slagen van de onderneming afhangt. Toch is het vertrekpunt van een vluchteling anders dan dat van een autochtoon; er bestaan bijvoorbeeld obstakels op het niveau van kennis van de vereiste formaliteiten en toegang tot informatie en begeleiding. Om deze reden hebben vluchtelingen gespecialiseerd advies nodig. BARON is een tweetalig interactief trainingspakket voor beginnende ondernemers. Naast een algemene uiteenzetting over ondernemerschap in Europa, gaat de Cd-rom dieper in op de verscheidene persoonlijke en professionele vaardigheden die vereist zijn. Door de actieve vormingsmogelijkheden is de Cd-rom een handig instrument om vluchtelingen te begeleiden tijdens hun eerste stappen als ondernemer. De Cd-rom bevat eveneens een gedetailleerde beschrijving van de huidige wetgeving en reglementering rond ondernemerschap in Vlaanderen en verwijst voor elk onderdeel naar de bevoegde diensten. Hierdoor fungeert het BARON - programma eveneens als handig referentiedocument voor adviseurs en organisaties die met vluchtelingen werken.

Op stap Naar Werk [koffer] / de Acht. - Antwerpen: de Acht, 2003. - veelv. gepag.

Vindplaats : pa 8.7 opst

Op stap naar werk wil jongeren uit het zesde en zevende jaar beroepsonderwijs begeleiden in hun overstap van school naar werk. Deze methodiekkoffer beschrijft in zes sessies het proces dat leerkrachten samen met de jongeren kunnen doorlopen. Begeleiding kan op vraag bij het project 'Op stap naar werk' van 'de Acht' (Antwerps minderhedencentrum). Ook heel bruikbaar in beroepsoriënterende cursussen voor volwassenen.

Houvast: Werkboek Houding en Communicatie: Lessenserie voor een duaal traject [werkboek] / Spoelstra, Reina; Vendel, Grace. - Alphen aan den Rijn: IDcollege, 2002. - 144 p. - (Lessenserie voor een duaal traject).

Vindplaats : pa 8.7 less

Deze lessenserie voor een duaal traject is vooral bedoeld voor NT-cursisten die willen instromen in de techniek, maar kan ook gebruikt worden voor NT2-cursisten die willen instromen in andere sectoren van het beroepsonderwijs. De lessenserie bestaat uit twee werkboeken, "Houvast" en "Wegwijzer", en een uitgebreide handleiding, inclusief cd-rom. In het werkboek "Houvast" werkt de deelnemer aan het ontwikkelen van een reëel zelfbeeld en aan het aanleren van houding en communicatieve vaardigheden. Aan de hand van "Wegwijzer" wordt de ontwikkeling van een reëel zelfbeeld stapsgewijs gerelateerd aan de ontwikkeling van een reëel beroepsbeeld.

ETV: Sollicitatietips: Aflevering 1 t/m 8 [video] / ETV. - Rotterdam: ETV.NL

Vindplaats : vi 744 soll

Dit programma helpt kijkers bij het solliciteren en geeft handige tips. Bijvoorbeeld over hoe je een sollicitatiegesprek voert en hoe je een goede brief schrijft. Afleveringen: de onverzorgde brief, wat is een cv, voorbereiding op een sollicitatiegesprek, de brief, de voorbereiding en 'hoe voer je een sollicitatiegesprek'.

Mik op een job! Solliciteren: iedereen kan het / ACV. - Brussel: ACV, [s.a.]. - 62 p

Vindplaats : pa 8.7 miko

Deze brochure geeft werkzoekenden heel wat nuttige en praktische tips om een job te vinden. Bovendien kan het helpen om een beter antwoord te geven indien je opgeroepen wordt door RVA om je zoekgedrag naar werk te verantwoorden.

Kijk het werkt! Een film voor etnische jongeren op zoek naar werk [video] / Stichting Optie. - Utrecht: SSE, [s.a.]. - 28 min.

Vindplaats : pa 8.7 kijk

Deze video wil etnische jongeren stimuleren om hun concurrentiepositie te verbeteren op de Nederlandse arbeidsmarkt. Hij wil jongeren inzichten en vaardigheden meegeven die een belangrijke rol spelen in het proces van het succesvol zoeken en vinden van werk. Volgende aspecten komen aan bod : het ontwikkelen van een beroepsbeeld (beroepskeuze); het omgaan met vooroordeel en discriminatie; het inzetten van het sociale netwerk; het voeren van een sollicitatiegesprek.

Baanbrekend [handleiding, 4 boekjes] / van Hugte, Godelieve; de Koning, Paul. - Utrecht: NCB, 1995. - 72 p. - ISBN 90-5517-059-3

Vindplaats : pa 8.7 baan

- Baanbrekend 1. Een nieuwe collega! Migranten in arbeidsorganisaties.
- Baanbrekend 2. Geknipt voor de baan. Een praktische handleiding voor het zoeken naar werk.
- Baanbrekend 3. Solliciteren. Van brief tot psychologische test.
- Baanbrekend 4. Kansen voor migranten. Werken bij de rijksoverheid.
- Handleiding voor trainers en begeleiders.

Reeks van vier brochures, bedoeld voor migranten die werk zoeken of hun positie op de arbeidsmarkt willen verbeteren. In deze brochure worden alle stappen van een sollicitatieprocedure beschreven en worden tips gegeven hoe men zich zo goed mogelijk kan voorbereiden en presenteren.

Gezondheid en voeding

In het ziekenhuis: Pocket Colorcards for Adults = In Hospital [prenten] / [s.n.]. - Oxon: Speechmark Publishing Ltd., 2006.

Doelgr.: volwassenen

Vindplaats : lg 3 colo

Fotokaarten voor volwassenen. Onderwerpen: personeel, inrichting, gang van zaken in het ziekenhuis.

De Actieve Voedingsdriehoek voor de Turkse gemeenschap: De Actieve Voedingsdriehoek voor de Marokkaanse gemeenschap / Noelmans, Sarah; Smits, Margaret; Spileers, Kris...[et al.]. - Brussel: Vlaams Instituut voor Gezondheids promotie, 2005.

Vindplaats : pa 8.9.5 acti

De Vlaamse actieve voedingsdriehoek beeldt geen bulghur, couscous, feta, karnemelk, dadels, paprika, vijgen of pompoenen af. Daarom is hij bij sommige doelgroepen minder goed bruikbaar. Het VIG vroeg Marokkanen, Turken, intercultureel bemiddelaars en diëtisten welke voedingsmiddelen moesten bijgevoegd worden. Het resultaat van die intensieve samenwerking werd 'de actieve voedingsdriehoek voor de Turkse gemeenschap' en 'de actieve voedingsdriehoek voor de Marokkaanse gemeenschap'. Die werden verwerkt in twee soorten publicaties. In de affiche-folder wordt zowel in het Nederlands als in de taal van de doelgroep kort uitgelegd wat de actieve voedingsdriehoek is en wat er in elke groep van de driehoek zit. In de brochure staat meer uitleg over bereidingen en gebruiken en vindt u een vertaling van veel gebruikte voedingsmiddelen of termen.

Gewoon zo! Anticonceptie: Welk middel past het beste bij jou? / Eenvoudig Communiceren. - Amsterdam: Eenvoudig communiceren, 2005. - 23 p.

Vindplaats : pa 8.9.4 gewo

Gewoon Zo! is een educatieve boekenreeks speciaal voor mensen die moeilijk lezen en hulp kunnen gebruiken bij het regelen van dagelijkse zaken. De boekjes bevatten tips, uitleg, praktische informatie en verwijzingen voor hulp en advies. Ze stellen de lezer in staat de informatie te verwerken en toe te passen op de eigen leefsituatie. De teksten zijn kort en de tekeningen helder. Dit boekje gaat over anticonceptie.

Gewoon zo! Gezondheid: Hoe ga je om met ziektes? / Eenvoudig Communiceren. - Amsterdam: Eenvoudig communiceren, 2005. - 23 p.

Vindplaats : pa 8.9.3 gewo

Gewoon Zo! is een educatieve boekenreeks speciaal voor mensen die moeilijk lezen en hulp kunnen gebruiken bij het regelen van dagelijkse zaken. De boekjes bevatten tips, uitleg, praktische informatie en verwijzingen voor hulp en advies. Ze stellen de lezer in staat de informatie te verwerken en toe te passen op de eigen leefsituatie. De teksten zijn kort en de tekeningen helder. Dit boekje gaat over ziek zijn, doktersbezoek, ...

Gezond Leven Spel / van Leeuwen, Astrid; Stegerhoek, René. - Woerden: NIGZ, 2004. - [s.p.].

Vindplaats : pa 8.9.1 gezo

Een methode om groepsvoorlichting te geven over diverse facetten van gezond leven. Het spel is opgedeeld in drie hoofdthema's: leefstijl (voeding, bewegen, overgewicht en roken), gezondheidszorg in Nederland (inclusief zelfzorg) en seksuele gezondheid. Er wordt gespeeld met een spelbord met vragen. De vragenkaartjes bevatten kennis-, discussie-, actie- en meningsvragen. De vragen zijn gesteld in eenvoudig Nederlands (NT2). Het spel is inzetbaar bij de voorlichting aan diverse doelgroepen: (multiculturele) groepen allochtonen, asielzoekers/vluchtelingen, mensen met een lage sociaal-economische status en jongeren. De onderwerpen die in het spel aan de orde komen kunnen in diverse settings worden behandeld: in de wijk, op school (leerlingen alsook ouderavonden), opvangcentra etc.. Het spel kan het beste onder begeleiding van een spelleider worden gespeeld.

Hou je staande! Huisarts [video, handleiding, werkboek] / Hilderink, Ank; Spoelstra, Reina. - Alphen aan den Rijn: Steva CA, 2003. - 152 p.

Vindplaats : pa 8.9.1 houj

'Hou je staande' is een aantrekkelijk vormgegeven programma bestaande uit 4 videofilms met ondersteunend lesmateriaal, 4 werkboeken en 4 docenthandleidingen, waarin kennismaking met de Nederlandse cultuur de rode draad is. Daarin is ook veel aandacht voor de Nederlandse taal. 'Hou je staande' is zeer geschikt voor inburgering en reïntegratie. Met behulp van het lesmateriaal leert de deelnemer om in verschillende situaties op adequate wijze te communiceren en te handelen. Getraind wordt op taal, vaardigheden, houding en kennis van de

Nederlandse samenleving. Doelgroepen zijn halfgevoerde anderstaligen die beter willen functioneren in de Nederlandse samenleving.

Begrijp je lichaam - deelnemersboekje deel 1. Ademhaling, spijsvertering en bloedsomloop / Drewes, Maria. - Woerden: NIGZ, 2003. - 25 p.

Vindplaats : pa 8.9.1 begr

Dit boekje bevat uitleg over de werking van het menselijk lichaam in eenvoudig Nederlands, Turks en Arabisch, geïllustreerd met duidelijke afbeeldingen. Volgende onderwerpen worden behandeld: ademhaling, spijsvertering en bloedsomloop. Dit is een deelnemersboekje bij de voorlichtingsmap van NIGZ 'Begrijp je lichaam' (niet in collectie).

Begrijp je lichaam - deelnemersboekje deel 2: Skelet, spieren en zenuwstelsel / Drewes, Maria. - Woerden: NIGZ, 2003. - 24 p.

Vindplaats : pa 8.9.1 begr

Dit boekje bevat uitleg over de werking van het menselijk lichaam in eenvoudig Nederlands, Turks en Arabisch, geïllustreerd met duidelijke afbeeldingen. In dit deel worden het skelet, de spieren en het zenuwstelsel behandeld. Dit is een deelnemersboekje bij de voorlichtingsmap van NIGZ 'Begrijp je lichaam' (niet in collectie).

Understand your body = Begrijp je lichaam / Drewes, Maria. - Woerden: NIGZ, 1997. - 75 p.

Vindplaats : pa 8.9.1 begr

Dit boekje bevat uitleg over de werking van het menselijk lichaam in eenvoudig Engels en Nederlands, geïllustreerd met duidelijke afbeeldingen. Volgende onderwerpen worden behandeld: ademhaling, spijsvertering, bloedsomloop, skelet, spieren en zenuwstelsel. Dit is een deelnemersboekje bij de voorlichtingsmap van NIGZ 'Begrijp je lichaam' (niet in collectie).

SLIK: De drugcd-rom [cd-rom] / MJA. - Brussel: Maatschappelijke Jongeren Actie, 2002. - cdrom.

Vindplaats : or 3.3.1 slik

Interactieve cd-rom over drugs. Via korte eenvoudige leesstukjes - afgewisseld met stem, spel en lichtverteerbare videofilmmpjes - kom je werkelijk alles over drugs te weten. De belangrijkste bedoeling van de bijhorende werkmap is een aanzet geven om rond het thema 'drugs' verder te werken in de klas of de groep.

ETV: Dag dokter! Nederlands: Aflevering 1 t/m 8 [video] / ETV. - Rotterdam: ETV.NL, [s.a.]. - +/- 120 min.

Vindplaats : pa 8.9.1 dagd

De cameraploeg in 'Dag Dokter' gaat op pad met mensen die hun weg zoeken in de gezondheidszorg. Zo wordt duidelijk hoe de gezondheidszorg in elkaar zit en wat de spelregels zijn. De serie begint bij de huisarts. Bij ons speelt de huisarts een centrale rol in de gezondheidszorg, maar in veel andere landen kennen ze het fenomeen huisarts niet. Uit de praktijk blijkt dat veel mensen niet weten wat ze van een huisarts mogen verwachten en dat leidt tot misverstanden. Het tweede programma gaat over het doorverwijzen naar de specialist. Wanneer verwijst een huisarts wel en wanneer niet? In de derde aflevering wordt aandacht besteed aan het ziekenhuis. Ook in het ziekenhuis gelden allerlei regels. Bijvoorbeeld waarom worden patiënten voor korte of langere tijd opgenomen? Hoe werkt de afdeling EHBO, of eerste hulp? Kan een patiënt daar zelf naartoe of moet hij eerst naar de huisarts? Het laatste programma gaat over de nazorg, zoals thuiszorg, kraamhulp of opname in een verzorgings- of verpleeghuis. Een patiënt realiseert zich vaak niet dat daar eerst van alles voor moet worden geregeld. Bij het beeldmateriaal werden twee lessenreeksen uitgewerkt: inhoudelijk lesmateriaal en lesmateriaal voor de taalles.

Ziek. Wat nu? [video, brochure] / [s.n.]. - Gent: SOGA, 2002.

Vindplaats : pa 8.9.3 ziek

Het Stedelijk Overleg Gezondheidszorg Asielzoekers van de stad Gent heeft een video met brochure gemaakt om asielzoekers wegwijs te maken in ons gezondheidssysteem.

Allochtonen en gezonde voeding: Hoe laat je hen watertanden? Een draaiboek voor vormingswerkers / Spileers, Kris; Sekkouri, Rahima; Du Laing, Heidi, red. - Brussel: Brussels Gezondheidsoverleg, 2000. - 152 p.

Vindplaats : pa 8.9.5 allo

Het Brussels LOGO-team werkte samen met een intercultureel bemiddelaar een draaiboek uit om met allochtonen over gezonde voeding te praten, bv. tijdens buurtactiviteiten, taallessen Nederlands, schoolopbouwwerk e.a. Naast achtergrondinformatie bevat het draaiboek ook praktische tips om over voedingsthema's aan de slag te gaan.

Medicijnen: Lesboek voor de kadercursus gezondheidsvoorlichting aan groepen allochtonen / Drewes, Maria; Vervoordeldonk, Janine. - Woerden: NIGZ, 2000. - 33 p.

Vindplaats : pa 8.9.1 medi

Het lesboek is samengesteld voor voorlichters die gezondheidsvoorlichting gaan geven in hun eigen taal en vanuit hun eigen cultuur. Je kunt het lesboek op twee manieren gebruiken: om te leren hoe je medicijnvoorlichting geeft, of als voorbereiding op een voorlichting. Deze brochure bevat volgende onderdelen: toediening en werking van medicijnen, gebruiksvoorschriften voor medicijnen, specifieke thema's (bv. medicijnen op reis) en tips bij het voorlichten geven over medicijnen. De brochure bevat bij elk onderwerp discussievragen en huiswerkvragen.

Voeding: Lesboek voor de kadercursus gezondheidsvoorlichting aan groepen allochtonen / Drewes, Maria; Vervoordeldonk, Janine. - Woerden: NIGZ, 1999. - 66 p.

Vindplaats : pa 8.9.5 voed

Het lesboek is samengesteld voor voorlichters die gezondheidsvoorlichting gaan geven in hun eigen taal en vanuit hun eigen cultuur. Je kunt het lesboek op twee manieren gebruiken: om te leren hoe je voedingsvoorlichting geeft of als voorbereiding op een voorlichting. Naast algemene informatie over gezonde voeding bevat deze brochure onder meer hoofdstukken over gezonde voeding voor baby's, peuters, schoolkinderen, zwangere vrouwen, ouderen en voeding bij ziekte. Telkens met huiswerkvragen en discussievragen.

En...vertel het eens! [video] / Braam, Kees; Mol, Edith. - Amersfoort: SVE, 1993.

Vindplaats : pa 8.9.1 en...

Video met fragmenten uit de huisartsenpraktijk : een afspraak maken, het onderzoek, na de operatie, anticonceptie, zwangerschapsonderbreking, borstonderzoek enz. Bedoeld voor gebruik in de vakken NT2 en sociale kennis en vaardigheden, of in beroepsopleidingen in de gezondheidszorg.

Relaties en seksualiteit

IDRISS: Voorlichtingspakket seksuele en reproductieve gezondheid voor nieuwkomers [koffer] / Sensoa; International Centre for Reproductive Health; Brussels Onthaalbureau voor Nieuwkomers; Onthaal Nieuwkomers Oost-Vlaanderen. - Antwerpen: Sensoa, 2007.

Vindplaats : pa 8.9.4 idri

Het doel van deze koffier is voorlichting geven over anticonceptie, vruchtbaarheid en seksueel overdraagbare aandoeningen aan nieuwkomers, bewoners van asielcentra en leerlingen in onthaalklassen. De invalshoek is gezondheid. Het voorlichtingspakket onderscheidt zich onder andere door het veelvuldig gebruik van beeldmateriaal en de nadruk op de actieve participatie van de deelnemers. Ook gaat er zeer veel aandacht naar de veiligheid in de groep. Het is de bedoeling dat deze module permanent deel uitmaakt van de cursussen maatschappelijke oriëntatie binnen de inburgeringstrajecten.

Uw seksuele gezondheid / Caers, Barry; De Bie, Eveline; Demyttenaere, Thomas, red. ... [et al.]. - Antwerpen: Sensoa, 2006.

- 23 p.

Vindplaats: pa 8.9.4 seks

Deze brochure richt zich op nieuwkomers en bevat basisinfo over zwangerschap, geboorteregeling, soa en hiv. Achteraan staat een overzicht van enkele organisaties en diensten. De brochure is verkrijgbaar bij Sensoa en is vertaald in verschillende talen (Nederlands, Frans, Engels, Arabisch, Turks, Russisch, Servisch-Kroatisch-Bosnische, Poolse versie).

SeXplorer: Interactieve CD-rom voor jongeren over liefde en seksualiteit [cd-rom] / MJA. - Brussel: Maatschappelijke Jongeren Actie, 2004. -

Vindplaats : or 3.3.7 sexp

Interactieve cd-rom voor jongeren over liefde en seksualiteit. Naast 400 quizvragen en een verslavend spel, vind je in de seXplorer thema's als aids en soa's, voorbehoedsmiddelen, seks ontdekken bij jezelf, verliefdheid, relatie en weerbaarheid. Wie met heel concrete vragen zit, vindt zeker een antwoord in het sekswoordenboek met links en contactadressen. Dit alles is verpakt in een hip kader met 3D-animatie, video, tekeningen, cartoons en zoveel meer. Deze versie kan naast het Nederlands ook in het Frans en het Engels geraadpleegd worden. Bovendien besteedt de update aandacht aan handicap en seksualiteit, met nuttige tips en alternatieven om seksualiteit te beleven voor jongeren met een fysieke beperking of handicap (en hun omgeving).

Seksuele diversiteit: Trainingsmodule / van 't Oever, Yvonne. - Amsterdam: Stichting Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers Humanitas (SAMAH), 2004. - 31 p.

Vindplaats : or 3.3.7 seks

Deze trainingsmodule, onderdeel van het project 'Andere Liefde', bevat verschillende interactieve werkvormen die er op gericht zijn de dialoog over homoseksualiteit uit te lokken. In de ongeveer 2 uur durende training komen verschillende vormen van seksuele diversiteit aan bod (heteroseksualiteit, biseksualiteit, transseksualiteit & homoseksualiteit). Het onderwerp homoseksualiteit staat echter centraal. Er zijn een aantal aanvullende werkvormen uitgewerkt. Daarnaast bevat de module extra achtergrondinformatie voor de trainers.

Methodische werkvormen aidsvoorlichting: Handboek / Knapen, Maria. - Woerden: NIGZ, 2003. - 64 + [61] p.

Vindplaats : or 3.3.7 aids

Aids is een onderwerp dat niet altijd gemakkelijk bespreekbaar is. Dat geldt zeker ook voor diverse groepen allochtonen. Dit handboek wil mensen die dergelijke voorlichting geven helpen om aids op een leuke en laagdrempelige manier aan de orde te stellen.

Seksualiteit: Lesboek voor de opleiding gezondheidsvoorlichting in eigen taal en cultuur / Verhoeven, Polleke; Baert, Tamara; Drewes, Maria. - Woerden: NIGZ, 2003. - 105 p.

Vindplaats : pa 8.9.4 seks

Dit lesboek bevat basisinformatie over seksualiteit en tips om voorlichting te geven over dit thema aan migranten, vluchtelingen en asielzoekers. Het is samengesteld voor voorlicht(st)ers die gezondheidsvoorlichting gaan geven in hun eigen taal en vanuit de eigen cultuur. In dit lesboek wordt onder andere aandacht besteed aan

de volgende onderwerpen: ontwikkeling van baby tot volwassene, anatomie van de geslachtsorganen, bevruchting en erfelijkheid, anticonceptie, seksualiteitsbeleving, onvruchtbaarheid.

Seksuele voorlichting, SOA en HIV/AIDS? Hoe breng je het over! Een handleiding met Goede Voorbeelden voor het geven van seksuele voorlichting voor intermediairs die met vluchtelingenjongeren werken / Visser, Teun. - Utrecht: Rutgers Nisso Groep, 2003. - 262 p.

Vindplaats : or 3.3.7 seks

Onder vluchtelingenjongeren blijkt de kennis op het gebied van seksualiteit vaak gering. Ook ontbreekt het aan duidelijkheid over normen en waarden en aan vaardigheden voor een gezond seksueel leven, met als gevolg tienerzwangerschappen, abortussen, geslachtsziekten en AIDS, grensoverschrijdend gedrag en prostitutie. In samenwerking met Stichting Pharos ontwikkelde de Rutgers Nisso Groep een Basis Training voor vluchtelingenjongeren waarin alle aspecten van seksualiteit aan bod komen. De training is na een lange pilotperiode geëvalueerd, bijgesteld en gestandaardiseerd. In 2003 is de training overgedragen aan Stichting Pharos. De ervaringen van intermediairen die voorlichting hebben gegeven aan vluchtelingenjongeren zijn verzameld in deze handleiding.

In the picture [prenten] / SAMAH. - Amsterdam: Stichting Alleenstaande Minderjarige Asielzoekers Humanitas (SAMAH).

Vindplaats : or 3.3.7 inth

Werkvorm "In the Picture" bestaat uit 20 gelamineerde kleurenfoto's op A4-formaat en een methodiekbeschrijving waarin verschillende wijzen van gebruik worden beschreven. Foto's vormen een ingang om een gesprek over homoseksualiteit te nuanceren. Juist foto's uit het dagelijks leven laten zien dat een homoseksuele relatie niet alleen om seks of sensatie draait. Sleutelwoorden in de serie zijn dan ook, vriendschap, humor, ontspanning, romantiek, gezelligheid, intimiteit, vertrouwen, avontuur en verliefdheid. Voor deze fotoserie zijn 6 homoseksuele stellen (jonge, multiculturele stellen) een dag met de camera gevolgd in hun dagelijkse leven. Door middel van de fotoserie "In te picture" kunnen jonge vluchtelingen met eigen ogen zien dat homoseksualiteit onder alle nationaliteiten voorkomt, onder beide seksen en onder alle beroepsgroepen.

Interculturele communicatie en diversiteit

Cultures: From Observation to Understanding: A Workbook / Verluyten, S. Paul. - Leuven: Acco, 2007. - 128 p. - ISBN 978 90 334 6455 3

Vindplaats : pa 8.10 cult

De auteur is professor Intercultural Business Communication aan de Universiteit van Antwerpen. Het eerste deel van dit werkboek ('Observe and understand') bevat een aantal zwart-wit foto's van situaties die typisch zijn voor bepaalde culturen of waarin cultuurverschillen een rol spelen. Daarna worden een aantal artikels en gebeurtenissen aangehaald waarbij cultuurverschillen ethische dilemma's veroorzaken. Deel twee van het boek ('Intercultural incidents and vignettes') bevat geografisch gegroepeerde beschrijvingen van complexere interculturele situaties, incidenten en misverstanden. De correcte antwoorden, digitale kleurenversies van de foto's en een docentenhandleiding staan op de bijgaande cd-rom.

Business en cultuur: Samenwerken in het tijdperk van globalisering / Trompenaars, Fons; Woolliams, Peter. - Amsterdam: Business Contact, 2005. - 352 p. - ISBN 90-254-2405-8

Vindplaats : ge 14 busi

Het verzoenen van dilemma's die ontstaan als mensen uit verschillende culturen samenwerken. Dat is het doel van dit boek. De auteurs beschrijven waarom succesvol werken met verschillende culturen meer vereist dan het herkennen van culturele verschillen op zich, namelijk: deze verschillen respecteren en uiteindelijk verzoenen. De auteurs formuleren 7 conflicterende cultuurwaarden die in internationale bedrijven voorkomen, zoals individualisme vs. communitarisme en intern gestuurd vs. extern gestuurd. Goed leiderschap is volgens hen het vermogen om deze dilemma's op te lossen door beide kanten te verzoenen (win-winsituatie). Dat is wat anders dan een compromis sluiten, want dat leidt vaak tot een verlies-verliessituatie. Op een manier die enige organisatiekundige voorkennis veronderstelt, nemen ze de lezer mee langs een oplossingsmodel voor de 7 dilemma's. De diepgang van de materie en de aansprekende praktijkvoorbeelden houden de lezer gemotiveerd. Bij dit alles bieden de auteurs behoorlijk veel handvatten voor een 'cultureel personeelsbeleid' op het gebied van werven, coachen en beoordelen van competente werknemers en managers, en het doorvoeren van cultuurveranderingen.

Intercultural Resource Pack: Intercultural communication resources for language teachers / Utley, Derek. - Cambridge: Cambridge University Press, 2004. - 111 p. - ISBN 9780521533409 : euro 50,45

Vindplaats : or 3.3.4 inte

Interculturele vaardigheden zijn belangrijk voor een goede internationale communicatie. Dit bronnenboek wil bijdragen tot een beter begrip van interculturaliteit en tot de ontwikkeling van interculturele communicatieve vaardigheden via 50 verschillende opdrachten. Bij elke opdracht vindt de leerkracht uitgebreide informatie, met een beschrijving van de werkwijze en mogelijke resultaten, alsook suggesties voor aanvullende lectuur. Aan bod komen vragen als 'wat is cultuur?', 'Hoe vertel je anderen over je eigen cultuur?', 'Hoe praat je over de cultuur van de organisatie waarbij je werkt of studeert?' en andere belangrijke culturele onderwerpen. Het boek bevat ook algemene informatie over interculturele communicatie en aanbevolen lectuur.

Intercultural Learning: T-kit = L'apprentissage interculturel: T-kit / Martinelli, Silvio; Taylor, Mark, red. - Straatsburg: Council of Europe, 2003. - 107 p. - ISBN 92-871-5364-7

Vindplaats : or 3.3.2 t-kit

Deze T-kit is een handboek met interactieve werkmethode om activiteiten te doen met jongeren rondom intercultureel leren.

Allemaal anders. Allemaal gelijk: Educatief pakket / VORMEN vzw. - Antwerpen: VORMEN vzw, 2001. - 160 p. - ISBN 90-77058-03-6

Vindplaats : or 3.3.3 alle

De auteurs, een multicultureel team van ervaren jeugdwerk-trainers, hebben getracht met dit pakket praktische en theoretische materialen ter beschikking te stellen van onderwijzers, trainers, jeugdwerkers en informele leerkrachten. Deel A geeft een algemeen overzicht van de huidige situatie in Europa en pleit voor de introductie van intercultureel onderwijs. Deel B bevat een beschrijving van de algemene methodologie en een reeks

activiteiten die sterk de nadruk leggen op groepswork en participatie. Men werkt hier vanuit de ervaring, onderzoekt nieuwe methoden en spoort jongeren aan tot actie.

Elkaar leren kennen = leren van elkaar. Eigen identiteit en interculturele dialoog/ Abram Ido, Wesly Jenny – Utrecht: forum – 2006 -79 p.

Vindplaats: or 3.3.4 elka

Dit handboek beschrijft een praktische methode voor intercultureel leren, die in het onderwijs voor zowel leerlingen als voor docenten te gebruiken is. De methode in het boek is gebaseerd op het Arena-model. In de 'arena' van het leren en leven - die zowel strijdperk als podium kan zijn - komen twee beelden bij elkaar: hoe jij jezelf ziet (identiteit) en hoe anderen jou zien (imago). Die beelden kloppen niet altijd. En in elk geval zijn ze nooit helemaal hetzelfde. Dat verschil tussen identiteit en imago leidt vaak tot spanning en conflict, maar kan ook het spannende begin zijn van een dialoog. Door je open te stellen voor elkaars cultuur en belevingswereld, maak je het verschil tussen identiteit en imago kleiner: je leert elkaar (en jezelf) dus beter kennen.

Trainen over diversiteit / Bos, Marten; Cense, Marianne. - Utrecht: TransAct, 2005. - 90 p. - ISBN 9789072127570

Vindplaats : ge 06.1 trai

Dit handboek geeft trainers en docenten praktisch materiaal in handen om in een training van dienstverleners aandacht te besteden aan diversiteit. Materiaal om hun trainingen mee 'in te kleuren': om diversiteit als thematiek toe te voegen of als hoofdonderwerp in te zetten. Het boek bevat een theoretische uiteenzetting en een uitgebreide beschrijving van 20 werkvormen.

De wereld volgens Pinto: Gedragsgids voor het nieuwe Nederland / Pinto, David. - Uithoorn: Karakter Uitgevers B.V., 2004. - 247 p. - ISBN 90-6112-862-5

Vindplaats : ge 02.4 were

Prof. David Pinto is hoofd van het Intercultureel Instituut (ICI). In dit boek wordt eerst kort de theorie van Pinto over interculturele communicatie besproken. Het grootste deel van het boek bestaat uit praktijkvoorbeelden die aangeven hoe misverstanden en conflicten tussen mensen met een verschillende culturele achtergrond ontstaan en hoe ze kunnen vermeden worden.

Waarden- en Normenspel / Gerrickens, Peter; Verstege, Marijke; van Dun, Zjev. - 's-Hertogenbosch: Gerrickens trainingen & advies, 2003.

Vindplaats: or 3.3.8 kwal

De bedoeling van dit spel is u met anderen in gesprek te brengen over waarden en normen. De centrale vraag is: Wat vind ik belangrijk? Het spel bestaat uit 140 kleurrijke kaarten, verdeeld over drie groepen: Waarden; Thema's; Normen. Waarden - centrale vraag: Wat is voor mij als persoon of voor ons als organisatie richtinggevend voor ons handelen? Voorbeelden van waarden: rechtvaardigheid, integriteit, duurzaamheid en solidariteit; Thema's - geven terreinen weer waarop waarden concreet tot uitdrukking kunnen worden gebracht. Voorbeelden: leidinggeven, opvoeding, media en politiek; Normen - kernvraag hierbij: Welke gedragsregels zijn gewenst of ongewenst in groepen? Voorbeelden van groepsnormen: 'je moet jezelf zien te redden' en 'je mag fouten maken'.

Diversiteit. Training rond interculturele communicatie en diversiteitsmanagement. Tien oefeningen

Boukhriss Houssein, Brussel: Minsiterie van de Vlaamse Gemeenschap, Administratie Werkgelegenheid - 2002 - 49 p.

Doelgr.: volwassenen

Vindplaats: ge 14 dive

Met deze brochure kunnen trainers, begeleiders en andere geïnteresseerden in het geven van opleidingen rond de thematiek van de interculturele communicatie en het diversiteitsbeleid, kennismaken met een tiental oefeningen. Sommige oefeningen hebben vooral als doel om te laten nadenken over verschillen en de waardering ervan. Andere leggen meer de klemtoon op de ontwikkeling van een aantal basisvaardigheden, en er is ook een rollenspel opgenomen om op een niet bedreigende manier concrete problemen op de werkvloer te leren aanpakken.

Cultuur en tweedetaalverwerving: Een taalkundig-antropologische vergelijking tussen Oost en West / Van der Toorn-Schutte, Jenny. - Amsterdam: Boom, 2001. - 190 p. - ISBN 90-5352-605-6

Vindplaats : dg 3 cult

Het benoemen van abstracte begrippen zoals emoties en het ontstaan van idioom gaan veelal terug op de gedachtewereld en cultuurgeschiedenis van een volk. Als wij in het westen de mens als een machine zien, terwijl in het oosten de mens als plant wordt beschouwd, zal dit ook in de taal tot uiting komen. Wij denken rechtlijnig en mechanistisch; in het oosten is het wereldbeeld circulair en organisch. Voor tweede-taalleerders kan dit behoorlijke begripsproblemen opleveren. De auteur maakt in haar boek duidelijk dat als culturen ver uit elkaar liggen, het niet gemakkelijk is om elkaars taal meer dan oppervlakkig te leren. Met de taal moet ook de cultuur worden onderwezen.

Puzzelen [video en stellingenspel] / Provinciaal Integratiecentrum Oost-Vlaanderen PICO. - Leuven: ANM VIDEO, TV, Video en Multimedia, 2000.

Vindplaats : ge 05.1 puzz / or 3.3.4 puzz

Video voor scholen, jeugdwerkingen, jeugdverenigingen en jeugdleden over hoe allochtone twintigers zich voelen in onze maatschappij, met welke vragen zij leven. De video geeft een beeld van hun zoektocht en inspanningen om de verschillende levens- en cultuurelementen in elkaar te doen passen.

Samen anders: Een cursus omgaan met culturen / Hammen-Poldermans, Riet. - Tilburg: PRISMA, 1998.- 119 p.

Vindplaats : pa 8.10 same

De cursus wil deelnemers helpen zicht te krijgen op de verschillende aspecten die de communicatie met andere mensen, ook die uit andere culturen, kunnen beïnvloeden. Daarnaast zullen de deelnemers door de in de cursus aangereikte vaardigheden en houdingsaspecten met mensen uit andere culturen kunnen communiceren. Uiteindelijk leidt de cursus tot de overtuiging dat elke communicatie intercultureel is.

Over grenzen [video] / Samenspel Op Maat. - Rotterdam: Stichting Samenspel Op Maat, 1998. - 45 min. - ISBN 90-76324-03-4

Vindplaats : pa 8.6.2 over

Drie allochtone vrouwen beschrijven hun persoonlijke geschiedenis. Ze vertellen over hun komst naar Nederland, hun confrontatie met de Nederlandse gewoonten en hoe het is om je kinderen hier op te voeden als je zelf in een ander land en in een andere cultuur bent opgevoed. In de bijgevoegde brochure "Grenzen verleggen" staan suggesties om de video te gebruiken in oudergroepen en in het onderwijs. Er is een Arabische en een Turkse versie van de video.

Hoe maakt u het?: De Nederlandse taal in haar culturele context / Van der Toorn-Schutte, Jenny. - Baarn: Auctor, 1997. - 178 p. - ISBN 90-543-6142-5

Vindplaats : dg 2 hoem

Waarom reageert die vluchteling uit Bosnië niet als we hem vragen of hij de deur dicht kan doen? Waarom is een uitdrukking als 'Hoge bomen vangen veel wind' voor veel mensen uit andere culturen onbegrijpelijk? Dit boek behandelt vanuit een intercultureel perspectief, talloze Nederlandse uitdrukkingen en gezegdes, taalelementen die het leren van het Nederlands als tweede taal voor veel mensen vaak zo moeilijk maakt.

La dame dans le tram [video] / Laroche, Jean-Philippe. - Brussel : Libération Films asbl, 1994

Vindplaats : A 07.041

De vrouw in de tram' speelt zich af in. Hoofdpersonages zijn een dame met een gigantische boodschappentas, een zwarte man en een conducteur. In openbare plaatsen, op tram en bus voelen mensen zich nogal eens snel geïrriteerd. De grens tussen onverdraagzaamheid en racisme vervaagt naarmate men zich in zijn gedrag gesterkt waant door 'het eigen volk'. Maar het loopt soms anders af dan men zich voorgesteld had... Humor blijkt dikwijls een sterker tegengif tegen onverdraagzaamheid dan een lange loodzware film.

Religie en feesten

Feest! Weet wat je viert / Museum Catharijneconvent. – Zwolle: Waanders Uitgevers, 2008. – 120 p.

Vindplaats : A 02.01.131

Dit boek geeft antwoord op een aantal vragen rond de oorsprong en rituelen van christelijke feesten. Met beeld en tekst wordt verwezen naar ontstaan, traditie en hedendaagse praktijken. Een aantal feesten uit andere religies die in Nederland gevierd worden, is eveneens opgenomen. Zo ook rituelen rond geboorte, huwelijk en dood. Overeenkomsten en verschillen tussen de verschillende godsdiensten krijgen een plaats. Ten slotte geeft het boekje ons een aantal specifieke gerechten en het recept ervoor.

Het feestenboek voor de jeugd / Lauvrijs, Bart. – Antwerpen: Berghmans Uitgevers, 2007. – 115 p.

Vindplaats : A 02.01.130

Het opzet van dit boek is jonge mensen, ouders en leerkrachten te laten weten wat ze precies vieren. Van alle feesten die aan bod komen wordt de oorsprong geschetst. Daarnaast worden de gebruiken die nauw met het feest verbonden zijn belicht. Tevens wordt gezocht of andere landen en wereldgodsdiensten gelijkaardige feesten kennen. Met leuke weetjes.

Grote rituelen in de wereldgodsdiensten / Broeckart, B. & Vandenhove, I., Leuven, Davidsfonds, 2005.

Vindplaats : A 02.02.058

URL: http://www.kuleuven.be/icrs/religies/religies_overzicht.htm

Hoe ervaren mensen van verschillende wereldreligies de belangrijke momenten van het leven? Hoe gaan ze om met geboorte, huwelijk en dood? Welke rituelen en gebruiken kenmerken die overgangsmomenten?

Twee wetenschappers en twee fotografen geven een beeld hoe verschillende godsdiensten in België de belangrijke momenten in een leven beleven? Aan bod komen het jodendom, het christendom, de islam, het hindoeïsme, het sikhisme en het boeddhisme. De rituelen gaan over huwelijk, geboorte en uitvaart en afscheid.

Een jaar vol feesten: Oorsprong, geschiedenis en gebruiken van de belangrijkste jaarfeesten / Lauvrijs,

Bart. - Antwerpen: Standaard, 2004. - 352 p. - ISBN 90-5814-009-1

Vindplaats : ge 02.1 jaar

Een jaar vol feesten verklaart de oorsprong, de betekenis en de gebruiken van de belangrijkste kalenderfeesten. Zowel religieuze als wereldse feesten worden behandeld, waarbij de chronologie van het kalenderjaar wordt gerespecteerd. Per feest wordt meestal hetzelfde stramien gevolgd: heidense en/of christelijke wortels, verdere evolutie, betekenis, (huidige) feestelijke gebruiken, wetenswaardigheden, verspreiding over de wereld en ten slotte eventuele vergelijkbare feesten bij andere levensbeschouwingen.

Feesten met de burens: Kalender / KMS. - Brussel: Kerkwerk Multicultureel Samenleven, 2006.

Vindplaats : ge 08.1 fees

Feesten met de burens is een uitgave van Kerk & Wereld en Kerkwerk Multicultureel Samenleven. Elke maand worden de feestdagen van de verschillende godsdiensten en culturen in ons land genoteerd, met een korte toelichting. Bijzonder leerrijk is de middenkatern 'voeding en religie'. De invloed van religie op het geheel van de eetgewoonten toont aan dat eten veel meer is dan consumeren. Elke religie heeft eigen rituelen en spijswetten.

Relevant NT2-materiaal

Wablieft / Alfabetisering Vlaanderen . - wekelijkse krant.

Vindplaats: or 4.3.10 wabl / pa 5.1 wabl

Wablieft is een krant in eenvoudig Nederlands. Elke week vindt u er het nieuws uit België en de rest van de wereld. Verder heel veel leuke weetjes, een boeiend verhaal, een gesprek met een 'Bekende Vlaming', veel sport, een strip en een kruiswoordraadsel. Iedereen vindt wel wat naar zijn zin in Wablieft.

Nieuwe SpreekRecht 1 & 2 / Geerdens, Anja; Schoemaker, Els. - Wommelgem: Van In, 2006-2007.

Vindplaats: pa 2 spre

- 2 werkboeken
- 2 handleidingen (met cd en cd-rom)
- 2 postersets

Nieuwe SpreekRecht biedt leer materiaal specifiek op maat van laaggeschoolde volwassenen die geen of zeer weinig Nederlands kennen. Ook voor hogergeschoolden kan het materiaal erg zinvol zijn. Het tekst- en luistermateriaal is actueel en wordt aangevuld met extra ICT- en kijkmateriaal. Ook buitenschoolse opdrachten in herkenbare contexten voor anderstalige laaggeschoolden zijn voorzien. In deze methode staat de vaardigheid tot communiceren centraal, maar doorheen de hele cursus wordt ook gewerkt aan woordenschat en elementaire grammaticaregels.

Zo gezegd: Nederlands als tweede taal / Kapellen: Uitgeverij Pelckmans, 2004-.

- Zo Gezegd 1.1: docentenmap, werkboek, cd
- Zo Gezegd 1.2: docentenmap, werkboek, cd, video
- Zo Gezegd 2.1: docentenmap, werkboek, cd, video
- Zo Gezegd 2.2: docentenmap, werkboek

Vindplaats: pa 2 zoge

'Zo gezegd' is een cursus Nederlands voor volwassen hooggeschoolde anderstaligen. De cursus is bedoeld om gebruikt te worden in Centra voor Volwassenenonderwijs.